

TJÄNSTESKRIVELSE

2018-08-13

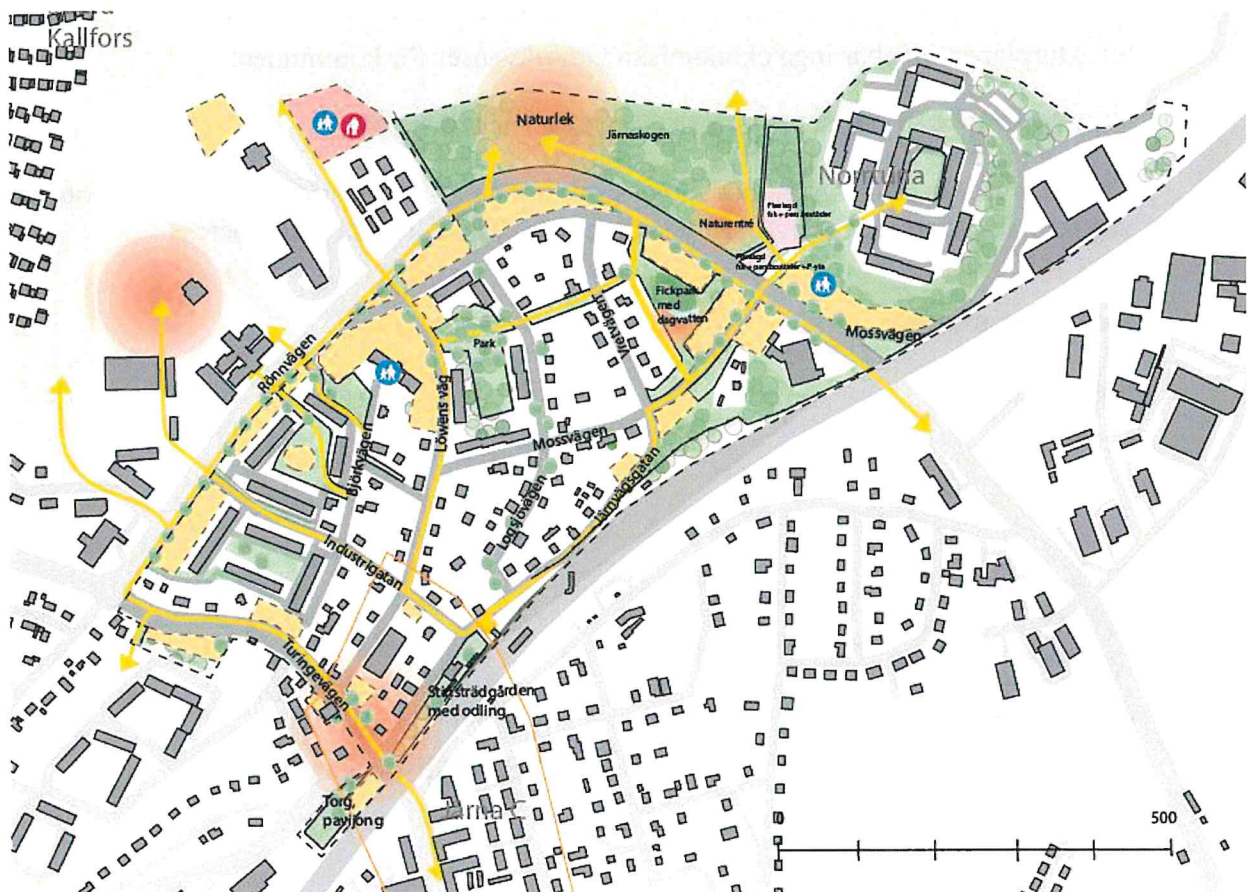
Samhällsbyggnadskontoret

Strukturplan för nordöstra centrala Järna

Sammanfattning av ärendet

Denna strukturplan beskriver Järna tätorts nordöstra del. Inom det analyserade området finns främst bostäder och bostadskomplement. Strukturplanen visar områdets sammanhang av gator, grönska, stadsrum, bebyggelse samt kopplingar till omgivningen som tillsammans har analyserats för att beskriva stadsdelens unika potential att utvecklas.

Beslutsunderlag

Strukturplan för nordöstra centrala Järna

Tjänsteskrivelse (denna handling)

Ärendet

Strukturplanen är ett planeringsdokument som på stadsdelsnivå redovisar den övergripande fysiska strukturen för en stadsdel år 2036. Strukturplanen är inte juridisk bindande utan ska fungera som en grund för framtida stadsutvecklingsprojekt.

Vid framtagandet av strukturplanen har en medborgardialog genomförts. Tillsammans med en referensgrupp har kommunen arbetat fram strukturplanens slutgiltiga innehåll och utformning. Resultatet är en sammanvägning av kommunens analys av området samt medborgarnas synpunkter och visioner för deras stadsdel.

Strukturplanen kommer användas internt som vägledning och inspiration för kommande planarbeten och utredningar på en mer detaljerad nivå. Strukturplanen kommer även fungera som ett underlag för medborgare, exploatörer och andra aktörer för att förstå kommunens tankar om kommande utveckling.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Strukturplanen innebär inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Samhällsbyggnadskontorets förslag till nämnden

Nämnden föreslås besluta att godkänna strukturplan för nordöstra centrala Järna som ett vägledande planeringsunderlag i Södertälje kommuns fortsatta planarbete.

Beslutet skickas till

Sbk-plan/akten

Andreas Klingström

Planchef

Homan Gohari

Samhällsbyggnadsdirektör

LOGSJÖN

UPPRÄTTAD: 2018-06-27, REVIDERAD 2018-09-19

Strukturplan för nordöstra centrala Järna

PENDELTÅGSSTATION

JÄRNA C

COOP

SÅGEN

TURINGEVÄGEN

TAVESTASKOLAN

RÖNNVÄGEN

JÄRNA FRISKOLA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

VAD ÄR EN STRUKTURPLAN?

7

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH ANALYS

Översikt, läge och avgränsning	8
Markens förutsättningar	10
Grön- och blåområden	11
Infrastruktur	12
Fornlämningar och kulturmiljö	14
Bebyggelseutveckling	15
Stadsbyggnadskaraktär	16
Bostäder	16
Verksamheter	17
Se och göra	17
Demografi	18
Sociala förutsättningar	18
Ägarförhållanden	18
Hälsa och miljö	19
Sammanfattning och analyskarta	20
Medborgardialog	22

STRUKTURPLAN FÖR DEL AV CENTRALA JÄRNA

Strukturplan, karta	27
Bebyggelsestruktur	28
Trafikstruktur	30
Stadsrumsstruktur	31
Grön- och blåstruktur	31

GENOMFÖRANDE

33

Småskalig handel i centrala Järna.

MEDVERKANDE

Ilga Lanestedt, planarkitekt, projektledare, ETTIELVA Arkitekter

Lina Kumlin, medverkande planarkitekt, ETTIELVA Arkitekter

Projektgrupp, Södertälje kommun

Sofi Cyréus, Samhällsbyggnadsstrateg (SBK)

Johan Filipsson, Projektledare (SBK)

Katarina Vasiljevic, Planarkitekt (SBK)

Olga Hanelis, Planarkitekt (SBK)

Zsholt Juhász, Planarkitekt (SBK)

Alvin Mielli, Planarkitekt (SBK)

Josefina Söderström, Planarkitekt (SBK)

Simon Tirkel, Planarkitekt (SBK)

Hanna Becirovic, planarkitekt

Simon Tirkel, planarkitekt

Styrgrupp

Sofi Cyréus, Samhällsbyggnadsstrateg, (SBK)

Kajsa DeVall, Bygglövchef (SBK)

Sune Eiksson, Projekt- och exploateringchef (SBK)

Daniel Edvardsson, Enhetschef Lantmäterimyndigheten (SBK)

Homan Gohari, Samhällsbyggnadsdirektör (SBK)

Mats Johannesson, Samhällsbyggnadsstrateg (SBK)

Andreas Klingström, Planchef (SBK)

Annika Linde, Enhetschef upplåtelse- och tillstånd (SBK)

Referensgrupp, Södertälje kommun

Anders Bengs, kommundelsingenjör Järna

Anders Eklind, utredningsingenjör, gatu- och trafik

Annika Olsson, exploateringsingenjör

Carolina Ljungqvist Hillerdal, kommunekolog

Eleftheria Bouzo, exploateringsingenjör

Emma Tibblin, stadsantikvarie

Hugo Davegårdh, tf kommunekolog

Lille-Vie Eklind, utbildningskontoret

Linda Hillner, ekonomistrateg

Liselotte Löthagen, samhällsplanerare

Lotta Eklund, lokalstrateg

Magnus Lundin, statistiker

Maria Wikenståhl, stadsmiljö

Per Bråmås, gatuingenjör

Tarina Levin, landskapsarkitekt

Tomas Ternström, avfallssamordnare

Dessutom representanter från Telge-Nät, Telge-Bostäder och Telge-Fastigheter samt medborgare i Järna.

Layout och illustrationer

Kartmaterial: Ilga Lanestedt, ETTIELVA Arkitekter

Illustrationer: Ilga Lanestedt, ETTIELVA Arkitekter

Layout: Södertälje kommun

Foton

Omslag; kommunens flygbild

Foto, sidan 6; kommunens fotobank

Foto sidan 27 och 34, Tove Entin, planavdelningen, Södertälje kommun

Övrigt bildmaterial: Ilga Lanestedt och Lina Kumlin, ETTIELVA Arkitekter

Vid utskrift rekommenderas liggande A3-format för bästa läsbarhet.

"Många vill bosätta sig i vår kommun, både i staden och i kommunens tätorter samt på landsbygden. Järna har en stark egen profil och lockar nya boende med natur, kultur och ekologisk mat. Vi behöver bygga fler bostäder i Järna och strävar efter en grön och hållbar förtätning. Mellan stationen och Rönnevägen ryms det många bostäder som kan bidra till en ökad trivsel i området. Strukturplanen hjälper till genom att ge en helhetsbild av området och vad som behövs för en attraktiv och trivsamt boendemiljö. "

-HANNA KLINGBORG, ORDFÖRANDE
JÄRNA KOMMUNEDELSNÄMND

VAD ÄR EN STRUKTURPLAN?

Arbete pågår med att ta fram så kallade strukturplaner som täcker in hela Södertälje tätort. Strukturplanerna redovisar på ett övergripande sätt den tänkta fysiska strukturen för olika stadsdelar år 2036. Dokumenten ska användas som vägledande underlag och vara ett stöd vid fortsatt utveckling av Södertälje kommun. Strukturplanerna visar områdenas sammanhang av gator, grönska, stadsrum, bebyggelse samt kopplingar till omgivningen med beskrivande text, kartor, diagram, sektioner, illustrationer och inspirerande referensbilder. Strukturplanerna kan ses som visionära dokument som ska beskriva de olika stadsdelarnas potential att utvecklas.

Till skillnad från en detaljplan redovisar strukturplanen inte den exakta lokaliseringen för markanvändning och byggande. På så sätt kan strukturplanen sägas ligga på en nivå mellan översiktsplan och detaljplan.

Arbetet med kommunens strukturplaner har utgått ifrån de strategier och riktlinjer som fastslagits i kommunens översiktsplan *Framtid Södertälje - översiktsplan 2013-2030*, varav de viktigaste är;

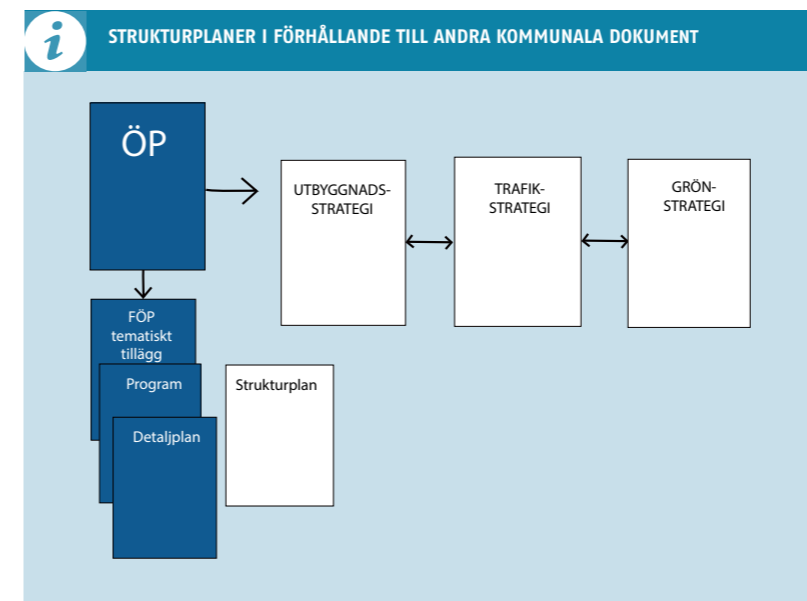
- hållbar utveckling,
- social sammanhållning,
- förstärkta kvaliteter i staden,
- utvecklade tyngdpunkter på landsbygden,
- varierade och flexibla miljöer,
- ett attraktivt och varierat bostadsutbud,
- ett starkt näringsliv och utbildning,
- stärkt dialog samt
- förbättrad tillgänglighet och
- hållbar trafik.

Vid framtagandet av strukturplanen har en medborgardialog genomförts. Tillsammans med en referensgrupp har kommunen arbetat fram strukturplanens slutgiltiga innehåll och utformning. Resultatet är en sammanvägning av kommunens analys av området samt medborgarnas synpunkter och visioner för deras stadsdel.

Målgruppen för detta dokument är politiker, tjänstemän och medborgare i Södertälje kommun, områdets markägare samt berörda myndigheter.

Strukturplaner planeras för hela Södertälje tätort.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH ANALYS

Översikt, läge och avgränsning

Järna

Järna ligger cirka en mil sydväst om centrala Södertälje och är den näst största tätorten i kommunen. Cirka 9 100 personer bor i kommundelen. I centrum finns butiker, restauranger samt bibliotek, vårdcentral och apotek. Till Järna kommer man med pendeltåg på västra stambanan, buss eller med bil längs riksväg 57 och E4:an.

Järna kommun del präglas av olika antroposofiskt inspirerade verksamheter som sysselsätter cirka 2 000 personer inom huvudsakligen vård, skola och omsorg samt handel, tillverkning och jordbruk.

Strukturplanens avgränsning

Denna strukturplan beskriver tätortens nordöstra del. Området är cirka 50 hektar och avgränsas i norr av Rönnvägen. I sydöst avgränsas området av järnvägen medan området i sydväst avgränsas av Turingevägen, undantaget några mindre ytor längs vägens västra sida. I östra delen ligger flerbostadshusområdet Norrtuna på en höjd lite skild från det övriga området.

Inom det analyserade området finns främst bostäder och bostadskomplement. Bortom Norrtuna finns ett mindre område med verksamheter som nås via Mossvägen som också är tillfart till Norrtuna med bil. På andra sidan järnvägen ligger Järnas centrala delar.

I *Fördjupad översiktsplan (föp) för Järna* utpekade centrumområde ingår delvis i strukturplaneområdet.

Avgränsning, nordöstra centrala Järna
 - - - Strukturplanens avgränsning
 — Centrum enligt föp

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, Rufs

Enligt Rufs (2050) utgör det avgränsade området så kallat *primärt bebyggelseläge* vilket bland annat innebär utveckling av;

- funktionsblandad bebyggelse med hög täthet
- verksamheter, offentliga funktioner och handel inom 600 meters gångavstånd från stationsläget
- mångsidig och funktionsblandad stads- och bebyggelsemiljö
- hög ambitionsnivå i arkitektur och utformning av offentliga ytor och stadsrum
- lokal grönstruktur
- ytgående kollektivtrafik med egna körfält
- ett tryggt och säkert sätt ta sig fram till fots och med cykel ex. cykelparkering, bussupställning och vändytor
- kopplingar till till hållplatslägen med gång och cykelstråk
- kulturmiljövärden och grönstruktur som resurser
- ytor för organiserad och spontan idrott, skolgårdar
- hantering av ekosystemtjänster såsom dagvatten

Översiktsplan *Framtid Södertälje 2013 – 2030*

Översiktsplanen, ÖP, visar hur kommunen ska använda mark och vatten på ett hållbart sätt. Järna är en av flera utpekade tyngdpunkter på landsbygden. Det innebär att en större koncentration av bostäder och verksamheter vore önskvärd för att främja en levande och attraktiv stadsmiljö. På så sätt kan Järna med omland bidra till en hållbar utveckling och flera erbjudas möjlighet att bo på landsbygden. Förtätning ska ske med hänsyn till landsbygdens karaktär, kvaliteter och småskalighet. Platsens specifika förutsättningar ska vara vägledande enligt principen "bygg inifrån och ut". Behov av offentlig service ska säkras tidigt i de olika planprocesserna och mötesplatser, planer och idrottsplatser ska säkerställas. Ljungbacken är utpekat utredningsområde för bostäder.

Utbyggnadsstrategin

Ett arbete med att ta fram en utbyggnadsstrategi för Södertälje kommun pågår. Strategin syftar till att konkretisera hur kommunen kan uppnå bostads målet med 20 000 nya bostäder på 20 år samtidigt som översiktsplanen efterlevs. Utbyggnadsstrategin är ett kortfattat styrdokument som ska fungera som stöd i kommunens planeringsinsatser.

Fördjupad översiktsplan för Järna

Visionen enligt fördjupad översiktsplan (föp) för Järna (2014) är att Järna 2030 är en kreativ småstad i en ekologisk landsbygd. Förtätning föreslås inom trekilometers radie från järnvägsstationen. Enligt föpen finns ett stort intresse av att bo centralt i tätorten.

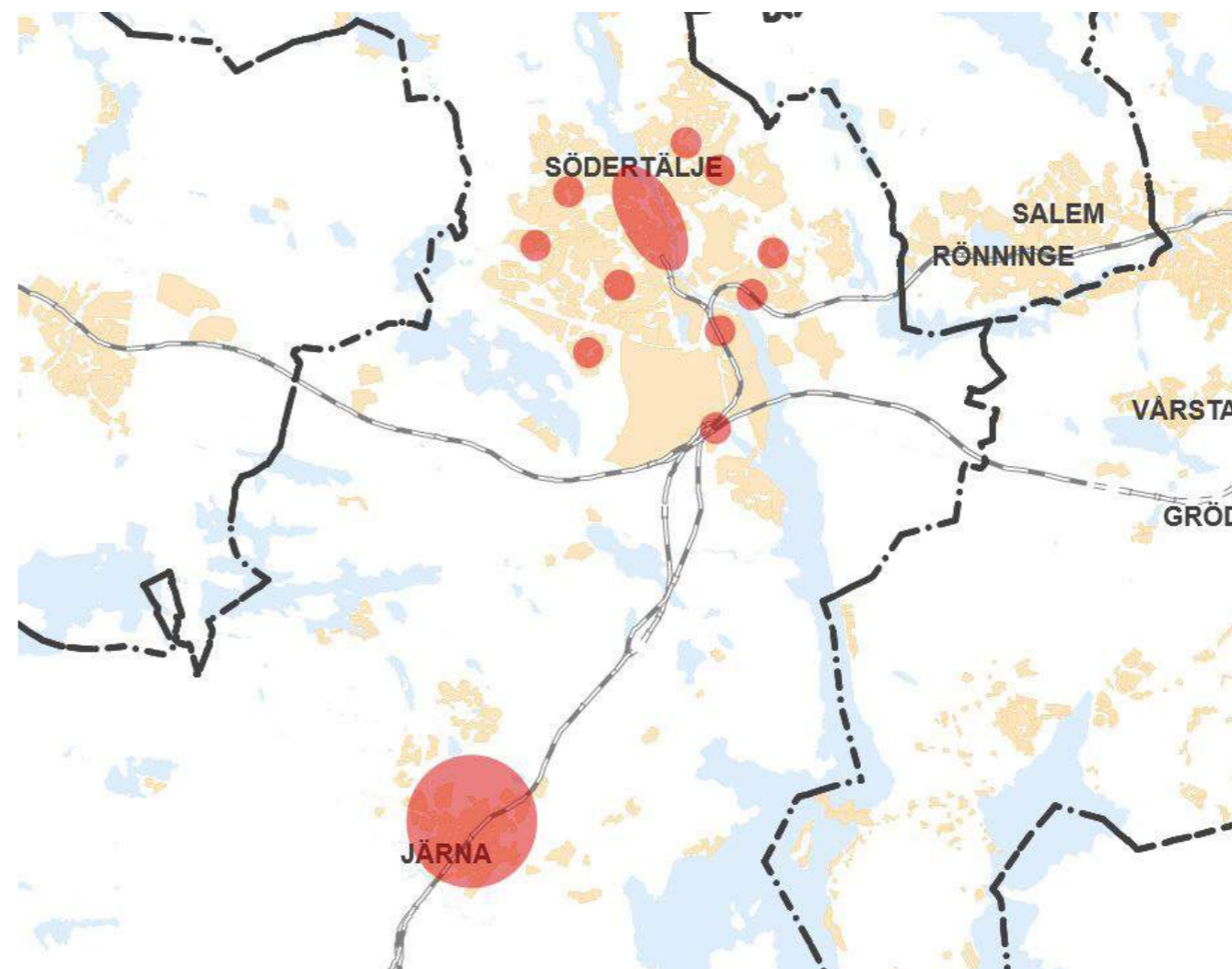
Föpen pekar ut ett centrumområde för Järna - delar av detta ingår i strukturplaneområdet. Inom utpekat centrumområde

finns villabebyggelse och en konsumbutik. Järnas kommersiella centrum ligger på andra sidan järnvägen. Stora utmaningar är bristen på mötesplatser, där främst behovet av mötesplatser för ungdomar lyfts fram. För att uppnå visionen ska enligt föpen bland annat;

- tillgängligheten till rekreationsområden förbättras
- sammanhängande grönstråk skapas
- ny byggnation utgå från plats och terräng
- nya bostäder byggs inom GC-avstånd till stationen
- gena och attraktiva GC-stråk ordnas
- hållbara system för VA, energi och dagvatten utvecklas
- artrika vattendrag värnas
- tillgången till vatten säkras
- småstadens mått vara vägledande
- större dagligvarubutiker koncentreras till tätortskärnan
- möjligheter för småskaliga verksamheter främjas centralt
- stadsmässiga gator med god gestaltning skapas
- attraktiva mötesplatser utvecklas
- det upplevda avståndet mellan tätort och Kallfors minskas
- trafiksäkerhet, tillgänglighet, trygghet för alla förbättras
- upplåtelse- och boendeformer varierar
- barriärer överbryggas, tillgänglighet förbättras

Andra dokument som påverkar innehållet i strukturplanen är;

- Miljö- och klimatprogrammet
- Folkhälsoprogrammet
- Riktlinjer för bostadsförsörjning
- Trafikstrategin
- Grönstrategin
- Arkitekturstrategin
- Odlingsstrategin
- Näringslivsstrategin
- Natur- och friluftsstrategin
- Riktlinjer för byggande på landsbygden
- VA-plan och dagvattenplan
- Boendeplan för äldreomsorgsnämnden
- Boendeplan, bostad med särskild service, LSS
- Hastighetsplanen för Järna tätort
- Cykelplan 2013
- Cykelvägvisningsplan
- Strategi och riktlinjer för kultur och fritidsnämndens verksamhetsområde;
 - Biblioteksplanen
 - Idrottsprogrammet
 - Kulturprogrammet
 - Inventering av kulturmiljöer i Södertälje kommun

Järna - utpekad tyngdpunkt på landsbygden enligt översiktsplanen.

Markens förutsättningar

Landskapet i Järna är karaktäristiskt för denna del av Sörmland med sjöar, sluttningar, hållmarker och dalgångar med slätter och kustområden. De uppstickande bergspartierna består av urberg med moränjord i sluttningarna och ofta kalt berg på höjderna. Dalgångarna präglas av sedimenterade lerjordar på gammal havs- eller sjöbotten.

Inom strukturplanelområdet finns flera höjder bestående av skogsklädda moränjordar och berg i dagen men också ett par större lågt belägna platser.

Jordarter

Enligt jordartskartan finns i området förutom berg, lera, sand och morän, en av Skogsstyrelsen utpekad sumpskog med mossetorv. I en mosse får växtligheten vatten direkt från nederbörden vilket gör att tillgången på näring alltid är dålig och torven byggs upp av vitmossa och starr. Mer om sumpskogar på nästa sida.

Topografiska barriärer

Sluttningarna runt Norrtuna och mot Ljungbacken, liksom några mindre sluttningar, separerar de olika bostadsområdena från varandra och utgör barriärer.

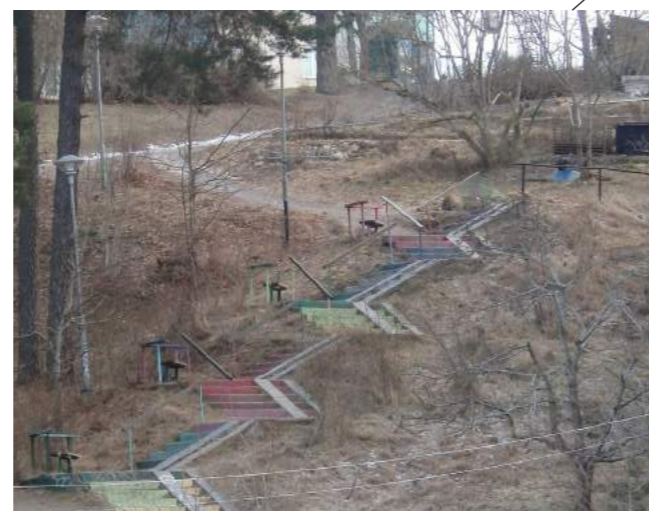
Det lågt belägna området norr om Rönnvägen utgör barriär både topografiskt och i egenskap av mossetorv/sumpskog. Vid Rönnvägen finns också en låg våt äng som lämnats obebyggd, se fotot i mitten. Exploatering av denna kan kräva dispens och tillstånd från länsstyrelsen. Det behöver utredas varför där är vått, om det till exempel rör sig om dysfunktionella diken eller havererade rör under Rönnvägen.

Norr om Rönnvägen ligger marken lågt närmast Norrtuna.

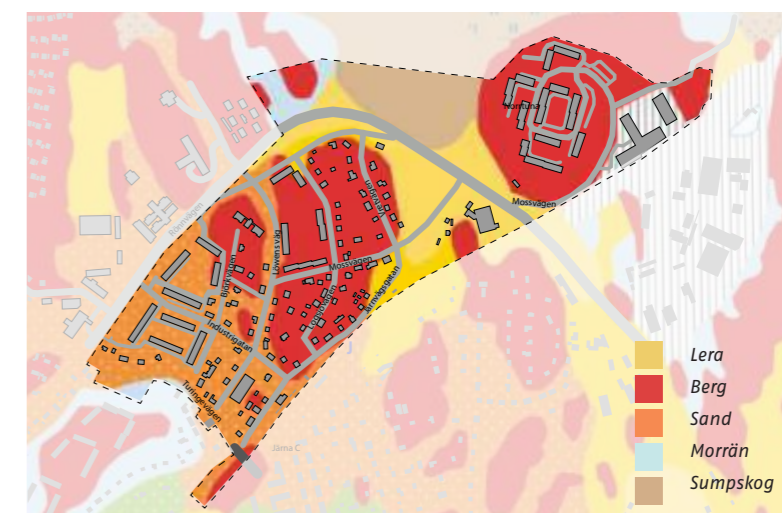
Det finns en lågt belägen våt äng centralt.

Norrtunas sluttningar utgör en barriär mot omgivande bebyggelse.

Terrängkarta med höjdangivelser (höjd över nollplan), källa lantmäteriet.

Jordartskarta, länsstyrelsen

Grön- och blåområden

Delvis gles barrskog, delvis tät snårskog ansluter norrifrån till området. Två av Sörmlandsledens cirka hundra etapper passerar här. Sörmlandsleden, som skapades 1973, är Sveriges första låglandsled och fortfarande en av de längsta. Leden börjar mitt i Stockholm och passerar förutom natursköna platser även städer som Eskilstuna, Katrineholm och Nyköping.

Utöver omgivande naturmark präglas området av gröna trädgårdar. Inslag av naturmark med större träd finns mellan områden med flerbostadshus. Ordnade parker saknas. I anslutning till järnvägsövergången till centrala Järna finns dock ett mindre parkliknande område söder om Turingevägen. Platsen är planlagd som parkering och består av fastigheten Kontoret 2 och del av fastigheten Överjärna 1:1. Vid godsmagasinet på Norra Järnvägsgatan finns ett mindre grönområde kallat Stinsträdgården där det odlas. I nordväst utanför området finns en fotbollsplan anlagd med gräs.

Järna omfattas inte av kommunens grönplan.

Den fördjupade översiktsplanen för Järna föreslår att;

- grönområden ska omge området
- tillgängligheten till naturen ska vara god
- tydliga kopplingar mellan bebyggelse och natur ska utvecklas
- infarterna utformas som frodigt gröna entréer

Naturvärden

I nuläget är det endast Logsjömossen som utgör ett registrerat naturvärde inom området. Mossen är betecknad som sumpskog och utgör en hänsynskrävande miljö. Det är ett område med stor potential som skulle kunna göras mer tillgänglig genom exempelvis en vidareutbyggnad av områdets spänger.

Utbredningen av sumpskogar har generellt minskat kraftigt till följd av markavvattning. Markavvattning är en juridisk term på verksamheter som syftar till bortledning av vatten, när syftet är att "varaktigt öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål". Förbud mot markavvattning råder inom hela Stockholms län. Förbudet infördes för att regeringen ansåg att naturvårdsintresset behöver hävdas bättre i frågor angående våtmarker. Syftet med förbudet är att kraftigt begränsa eller upphöra med markavvattning i de delar av landet som redan starkt har utarmats på våtmarker. De åtgärder som räknas som markavvattning är till exempel dikning, täckdikning, ytvattensänkning, invallning, sjösänkningar samt kanaliseringar och vissa rensningar av vattendrag. Avvattning av sumpskog för exploatering kräver tillstånd och dispens från länsstyrelsen.

En fladdermusinventering från 2017 (ännu ej registrerad i artportalen) har noterat ett antal fladdermusarter i området norr och väster om Norrtuna. Bland dessa finns fransfladdermus och

sydfladdermus. Fransfladdermusen är klassad som "sårbar" enligt rödlistan medan sydfladdermusen är klassad som "starkt hotad".

Mellan Norrtuna och Rönnvägen finns ett antal grova aspar och ett fåtal grova björkar med visst naturvärde. Området fungerar också som en sorts entré till naturområdet som består av ett stignät kring Logsjön samt spänger i nordvästlig riktning. Här finns också en bäckskogsmiljö som i huvudsak domineras av unga lövträd med inslag av barrträd. Utöver detta finns inga rödlistade arter eller registrerade naturvärden. Det finns dock sannolikt rödlistade arter till exempel talticka knutna till tallarna, varför naturvärdesinventeringar bör göras vid framtida exploatering.

Blåstruktur

Logsjön ansluter till området i nordöst. Kopplat till Logsjön finns ett strandskydd.

Ett par lågt belägna våta platser finns inom området. I direkt anslutning till Rönnvägen finns bland annat den utpekade sumpskogen.

De övriga ytorna med våt mark inom området är mer påverkade av omgärdande infrastruktur samt diken etc. Om dispens för markavvattning skulle krävas för att avvattna dessa skulle dispens kunna motiveras av just detta.

Ekosystemtjänster

Grön infrastruktur med parker, träd, trädgårdar, vatten- och grönområden genererar kvaliteter som har grundläggande betydelse för människan och för biologisk mångfald. Naturens processer fyller mängder av funktioner som vi människor är beroende av för vår överlevnad. Luften vi andas, vattnet vi dricker, maten vi äter, mediciner, bränslen men också de immateriella och känslomässiga värden vi får av naturen.

Natur är ofta mångfunktionell; tar exempelvis hand om vatten vid skyfall och översvämningar, reglerar lokalklimat och erbjuder samtidigt viktiga sociala möjligheter för lek, rekreation och friluftsliv. Alla dessa positiva kvaliteter brukar i samhällsbyggnadssammanhang benämnas ekosystemtjänster. Andra exempel på ekosystemtjänster är bin som pollinerar våra grödor, växter som renar luft, vegetation som dämpar buller etc. Sammantaget bidrar tjänsterna till en mer hållbar stad. För en hållbar utveckling av städer och tätorter är det viktigt att samspela med och utveckla naturens ekosystemtjänster som ger oss nytta vi ofta tar för givna eller inte ser. Många av dessa naturens gratistjänster är omöjliga att ersätta med hjälp av teknik. Trots att tjänsterna är grunden i vår välfärd är de däremot fortfarande osynliga i många beslut.

Planlagd bland annat som parkering, del av fastigheten Överjärna 1:1 och Kontoret 2.

Naturen kommer nära, Sörmlandsleden passerar tätt inpå.

Infrastruktur

Gatustruktur

Inom området finns två större vägar; Turingevägen och Rönnvägen. Rönnvägens utformning, där gång- och cykeltrafikanter är underordnade och att den bitvis omges av natur, gör den obefolkad och ger den karaktären av barriär. Bilister håller generellt en högre hastighet än de tillåtna 50 km/h. Tung trafik till och från olika verksamheter förbi skolorna på Rönnvägens nordvästra sida är också ett problem. I *Hastighetsplan för Järna tätort (2017)*, föreslås en sänkning av hastigheten till 40 km/h längs Rönnvägen, arbetet med att ordna hastighetssäkrade passager har påbörjats.

Även för Turingevägen föreslås förändringar av hastigheten, både med sänkningar och ökning. Turingevägen är längs flera tomter kantad av bullerplank vilket bidrar till karaktären av genomfartsgata.

Även Löwens väg belastas med tung trafik, bland annat varutransporter till Coop.

Parkering

Parkeringsytorna längs Rönnvägen skapar stora avstånd mellan byggnaderna i områdets västra del. Området upplevs hårdgjort och det saknas tydliga gångstråk som ansluter till skolor och idrottsanläggningar på nordvästra sidan om Rönnvägen. Bristen på gestaltning och användningen med parkering gör att dessa ytor kan upplevas obefolkade och otrygga under dygnets mörka timmar.

Även inom det område som den fördjupade översiktsplanen pekat ut som centrumområde finns onödiga parkeringsytor. Ny cykelparkering finns ordnad vid pendeltågsstationen inom området.

Gång- och cykelvägar

De mindre gatorna ger goda möjligheter för gång och cykel eftersom de inte är så biltrafikerade. Anslutningen till Norrtuna upplevs dock inte tillgänglig, dels genom topografin, dels genom utformningen med trappsystem som skulle behöva uppdateras. Trottoaren längs Mossvägens östra del som leder upp till Norrtuna, har nyligen fått ny beläggning. Denna sträcka är både hårt trafikerad av lastbilar till verksamhetsområdet öster om, brant och bullrig.

Stråk

Ett tydligt stråk bidrar till att knyta ihop olika delar i ett större område. Stråket kan locka fler att promenera och cykla genom sin utformning - bättre belysning, beläggning och

inramning. Ett väl gestaltat stråk kan bidra med olika mervärden såsom, ökad trygghet, ökad social samvaro samt erbjuda mötesplatser.

Norrifrån ansluter ett grusat cykelstråk från Kallfors till området via Rönnvägen som bör stärkas. Tydliga andra stråk saknas.

Trafikstrategin

Trafikstrategin (2017) är ett dokument som visar inriktningen för trafikplaneringen i Södertälje kommun. Enligt strategin behöver ett regionalt cykelstråk mellan Järna och Södertälje utvecklas. En separat trafikplan för Järna ska tas fram.

Cykelplan 2013

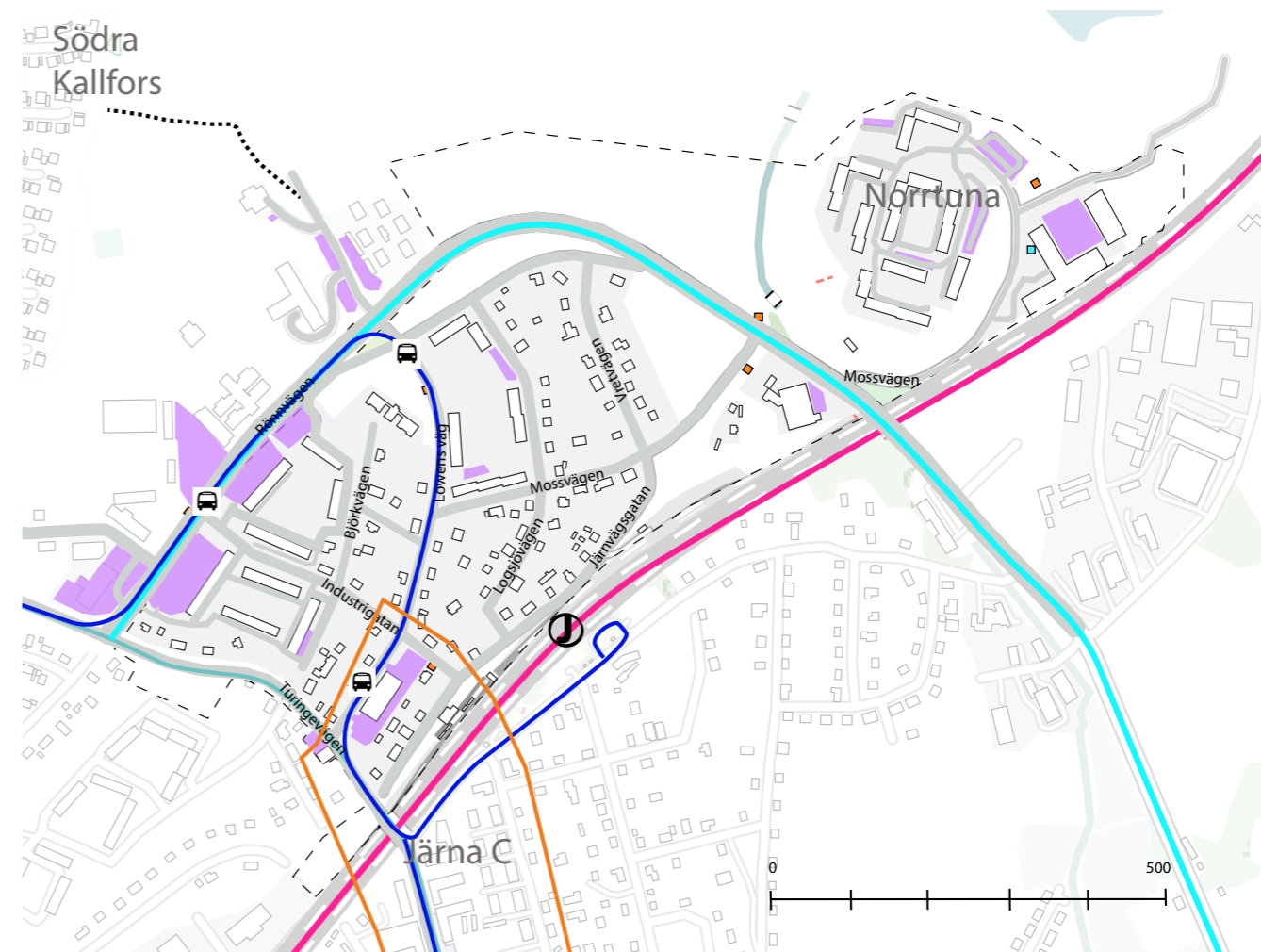
Södertälje vill genom cykelplanen visa att man satsar på cykling genom en attraktiv trafikmiljö för cyklister. Det ska vara framkomligt, tillgängligt och trafiksäkert att cykla i Södertälje. *Cykelplanen* gör det lättare att samordna cykelinvesteringsprojekt med andra anläggningsprojekt samt lyfta behov av nya cykelbanor vid utbyggnad och exploatering. Cykelvägar redovisas i kartan nedan. Ny cykelplan kommer 2019.

Kollektivtrafik

Till området ankommer två busslinjer; linje 784 och 785 mellan Norrvrå och Södertälje C. Pendeltåg stannar i Järna och ankommer direkt till området. I rusningstrafik trafikeras stationen med cirka ett tåg i halvtimmen, annan tid med cirka ett tåg i timmen. Resan till Stockholm tar 50-60 minuter.

Cykelvägar inom området.

Infrastruktur

- Järnväg
- Huvudleder
- Buss 784, 785
- - - GC-stråk norrifrån
- Transformator, nätstation
- Markparkering
- Centrum enligt föp

Rönnvägen kantas av parkeringsytor.

Turingevägen har karaktär av genomfartsgata.

Rönnvägen, obefolkad barriär.

Mossvägen söder om Norrtuna.

Grusat cykelstråk mellan tätorten och Kallfors.

Ledningar

Ledningar ligger främst i gata. Vid exploatering kan ledningar behöva flyttas vilket bekostas av exploitören.

Ett antal reinvesteringsprojekt planeras inom närmaste tio åren i området.

Vatten och avlopp (VA)

Telge nät ansvarar för verksamhetsområde för vatten och avlopp i området.

Ett flertal VA-ledningar korsar de förslagna förtättningsområdena vilken måste beaktas. Tillräcklig plats för nya eller befintliga ledningar behöver säkerställas i samband med planarbete i området. Ledningsrätter och områden för underjordiska ledningar kan behövas.

Dricksvatten

Nya exploateringar innebär att kapaciteten i ledningsnätet behöver utredas. Redan idag finns en kapacitetsbrist i vattornet där volymen behöver utökas genom tex ombyggnation eller nytt vattorn. Det kan också finnas behov av tryckstegringsstationer om exploatering sker på högt belägen mark.

Tillkommande hushåll och företag inom verksamhetsområdet måste ansluta till allmänt VA (undantaget svartvatten samt dagvatten genom LOD på egen fastighet).

Dagvatten

Området ingår i avrinningsområdet Moraån. Dagvatten ska i första hand tas hand om lokalt för att undvika avledning genom dagvattenledning.

Telge Nät förespråkar att en dagvattenutredning görs för strukturplaneområdet med omland för att bland annat avgöra lokalisering och platsbehov för dagvattenanläggningar. Dagvattenutredningen bör översiktligt undersöka;

- möjligheterna att klara miljö kvalitetsnormer för grund- och ytvattenrecipienter,
- platsbehov för samlad dagvattenavledning och hantering,
- förutsättningar för fria ytvattenvägar vid extremregn,
- de geotekniska förutsättningarna för infiltration eller större öppna lösningar (så som dammar).

Angående den våta ängen vid Rönnvägen/Mossvägen

Till diket på ängen mynnar en stor dagvattenledning som delvis avvattnar strukturplaneområdet och delvis område söder om Järnvägen. Det kan finnas behov av att avleda fler ytor till detta dike/ledning. I strukturplaneområdet och i området söder om Järnvägen finns några kombinerade sträckor där man skulle

kunna lägga ner dagvattenledningar i samband med ombyggnation av gator för att få bort tillskottsvattnet i spillvattennätet. Detta skulle i så fall öka flödet till den våta ängen. Det kan även finnas krav på rening av dagvattnet om den hårdgjorda ytan uppströms ökar. Framtida klimat med skyfall bör beaktas.

Spillvatten

Allt spillvatten (kombinerat avlopp) leds till Pilkrog där det sedan pumpas till Himmerfjärdsverket. Diskussion om att avleda även Hölös och Mölnbos avloppsvatten till Pilkrog pågår. Kapaciteten i Pilkrog behöver säkerställas för att klara ett ökat flöde med eller utan Hölö/Mölnbo påkopplat.

De allmänna spill- och dagvattennäten i Järna används inte på bästa sätt då en del av dagvattnet avleds till spillvattennätet istället för till dagvattennätet. För att få ner andelen dagvatten i spillvattnet behöver ett flertal serviser kopplas om och nya dagvattenledningar läggas i gator.

I ledningsnätet finns en viss kapacitetsbrist. Vid exploatering, längs Rönnvägen och nedströms behöver en utredning säkerställa vilka åtgärder som krävs för att spillvattennätet ska räckas till för planerad bebyggelse. Nya bebyggelseområden ska klara dagens krav med klimatfaktor vilket kan leda till behov av magasin eller ökade dimensioner lokalt och nedströms.

Svartvatten

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen driver frågan om att kommunala fastigheter ska användas för att pröva svartvattneseparering (källsortering) inom verksamhetsområdet. Det är ålagt Telge Nät att utreda bland annat juridiska möjligheter för detta.

Energi

Befintlig kapacitet av el och fjärrvärme är god. Vid nyexploatering föreslås fjärrvärme.

Fornlämningar och kulturmiljö

Namnet Järna syftar sannolikt på ordet *garn* som betyder smal fjärd, segelled eller skyddad vik, en förklaring som kan härledas till förhistorisk tid. Från 1300-talets början förekommer uppdelningen av bygden i Över- och Ytterjärna i skriftliga dokument. Strukturplaneområdet ingår i Överjärna socken. Inga historiska lämningar är rapporterade inom området.

Kulturvården

Ett ovanligt förekommande godsmagasin finns vid Norra Järnvägs-gatan. Byggnadstypen är en representant för de tidiga järnvägsbyggnaderna i trä som uppfördes på landsbygden. Den har ett stort kulturhistoriskt värde förknippat med stations-samhällets tillkomst. Byggnaden ska vårdas enligt antikvariska principer och ses i sitt sammanhang med den så kallade Stinsträdgården väster om.

Vid Norra Järnvägs-gatan finns också en välbevarad sekelskiftesmiljö av småverkstäder och villor, en rest av stations-samhällets expansion som är av byggnads- och samhällshistoriskt värde av betydelse. Här finns villor av enklare karaktär samt mer påkostade hus i nationalromantisk anda. Bebyggelsen är tidstypiskt placerad efter tomtens förutsättningar. Nya byggnader kan i öster komplettera befintliga tomter men bör utformas hänsynsfullt och anpassas i karaktär och volymmässig.

Den lågmälda villabebyggelsen från 1930-50-talen på mindre tomter, ofta med liten förgårdsmark är generellt sett välbevarad och tidstypisk till sin karaktär.

Efterkrigstiden innebar arkitektoniskt inslag av flerbilds-sområden och tidstypiska flerbildshus från 1950-talet. De för Järna volymmässigt stora byggnaderna inramar gårdar med inslag av bergknallar och tallar. Tallarna utgör ett viktigt inslag och ska därför värnas i gårdsmiljöerna.

Bebyggelsen på Norrtuna är ett typiskt exempel på 1970-talets planering, geografiskt avgränsat, högt beläget och omgivet av skog.

Järnas varierade bebyggelse med typiska karaktärsdrag från olika årtionden ger orten dess karaktär. Många byggnader är av arkitekturhistoriskt och arkitektoniskt värde med välbevarade tidstypiska exteriörer. Vid underhåll ska mer detaljerad information inhämtas från *Inventering av kulturmiljöer i Södertälje kommun, Ytterjärna och Överjärna socknar (2011)*.

Fornlämningar och kulturmiljö
 ■ Kulturhistoriskt intressanta och unika byggnader
 ■ Kulturhistoriskt intressanta flerbostadshusområden

Godsmagasinet vid Norra Järnvägs-gatan.

Äldre bebyggelse vid Norra Järnvägs-gatan.

Småskalig egnahemsbebyggelse finns utspridd inom området, här vid Vretvägen.

Flerbostadshus vid Mossvägen/Lövens väg.

Bebyggelseutveckling

Fram till sent 1800-tal var Järna obebyggt med undantag av några torpstugor, kyrkan och skolan. Järnvägen etablerades på 1860-talet med östra stambanan mellan Stockholm och Göteborg vilket medförde uppbyggnaden av Järna samhälle. 1861 uppfördes godsmagasinet vid Norra Järnväggsgatan. Kring stationen växte kring sekelskiftet 1900 ett kommersiellt centrum fram med bland annat konsumbutiken Kullen från 1917 vid Norra Järnväggsgatan som finns kvar än idag. Järna expanderade kraftigt och 1912 bildades municipalsamhället.

1920- talet

Bebyggelsen utökades därefter i en andra etapp bland annat med kvarteren på norra sidan av järnvägen. Generellt för dessa hus är placeringen på relativt stora tomter ofta med inslag av höga träd och fruktträd. Husen är indragna från gatan så att en förgårdsmark ibland med trädgård bildas. Ofta finns samtida uthus bevarade i tomtgränsens bakkant, bland annat vid Löwens väg och Norra Järnväggsgatan.

1930 - 50

Järna har många tidstypiska småhus av egnahemskaraktär från 1930-40-talen, indragna på små tomter med förgårdsmark. De har en ganska anspråkslös arkitektur ofta med puts- eller tegelfasader. Villorna har flacka sadeltak och ofta ett litet skärmtak ovanför entrén. Hus av denna karaktär syns bland annat vid Logsjövägen. Denna bebyggelse är generellt sett välbevarad och tidstypisk till sin karaktär.

1950 - 60

Efterkrigstiden innebar arkitektoniskt inslag av flerfamiljshus med affärslokaler i bottenvåningen, inom det studerade området längs Vretvägen, Mossvägen och Löwens väg. De för Järna volymmässigt stora byggnaderna inramar gårdar med inslag av bergknallar och tallar.

1960 -70

Inom det studerade området finns inslag av volymmässigt stora flerbostadshus från 1960-70-tal i Sågen och på Norrtuna.

Den gamla konsumbutiken finns kvar, 1917.

20-talsbebyggelse vid Norra Järnväggsgatan.

Tidstypiska småhus av egnahemskaraktär, 1930-50.

Bostadshus med garage i bottenvåningen, Vretvägen 1950-60.

Bostadshus vid Löwens väg, grön gård, 1950-60.

Mossvägen, Norrtuna, 1960-70.

Gårdsmiljö Sågen, 1960-70.

Gårdsmiljö Sågen, 1960-70.

Stadsbyggnadskarakter

Bebyggelsestruktur

Inom det avgränsade området finns ungefär lika delar dels *gles småhusbebyggelse*, dels *medelhög öppen bebyggelse*, begrepp definierade i kommunens översiktsplan. Utöver det finns en friliggande förskola, en friliggande handelsbyggnad samt verksamheter vid järnvägen i östra delen.

Karakter

Stadsmiljön upplevs lågt bebyggd med relativt mycket naturmark. Grönstrukturen utgörs av trädgårdar men också av grönsläpp och odefinierade gräsytor, buskage etc. Norrut och österut glesnar stadsväven mot naturmarken vilket gör att avståndet till Norrtuna upplevs långt och lite otruggt.

Småhusbebyggelsen inom området är varierad, från skilda årtionden, i trä eller sten, ibland ombyggda, ibland fint bibehållna. Flerbostadshusen är putsade, på Norrtuna med sadeltak, vid Lövens väg med brutet tak, och i Sågen med pulpettak. Utemiljöerna kring flerbostadshusen i Sågen centralt är delvis nedgångna, gårdarna stora och öde.

Stadsdelen upplevs relativt obefolkad, de större gatorna är utformade för biltrafik och flerbostadshusen är i allmänhet rena bostadshus. Verksamheter (skolor, mack, idrott) finns utanför området norr om Rönnvägen och i Järna centrum på södra sidan av järnvägen.

Mötesplatser

Det saknas mötesplatser som torg, parker, allmänna lekplatser respektive tydliga stråk inom området. Vid järnvägen finns Stinsträdgården där odling pågår. En förening har ett markskötselavtal på plätten. Den är allmänt tillgänglig men har en privat karakter vilket också kommenterats i medborgardialogen, se sidorna 22-25.

Topografin, Rönnvägens utformning samt järnvägen skapar barriärer. Rönnvägens utformning centralt präglas av parkeringsytor vilket gör att avstånd mellan byggnaderna på ömse sidor upplevs stora.

Bostäder

Upplåtelseform

I området finns 79 småhus. Flerbostadshusen upplåts främst med hyresrätt; totalt 845 av 850 lägenheter. En komplettering med bostadsrätter skulle bidra med en bättre blandning.

Lägenhetsstorlekar

Lägenhetsstorlekarna består av främst 1 - 3 rok.

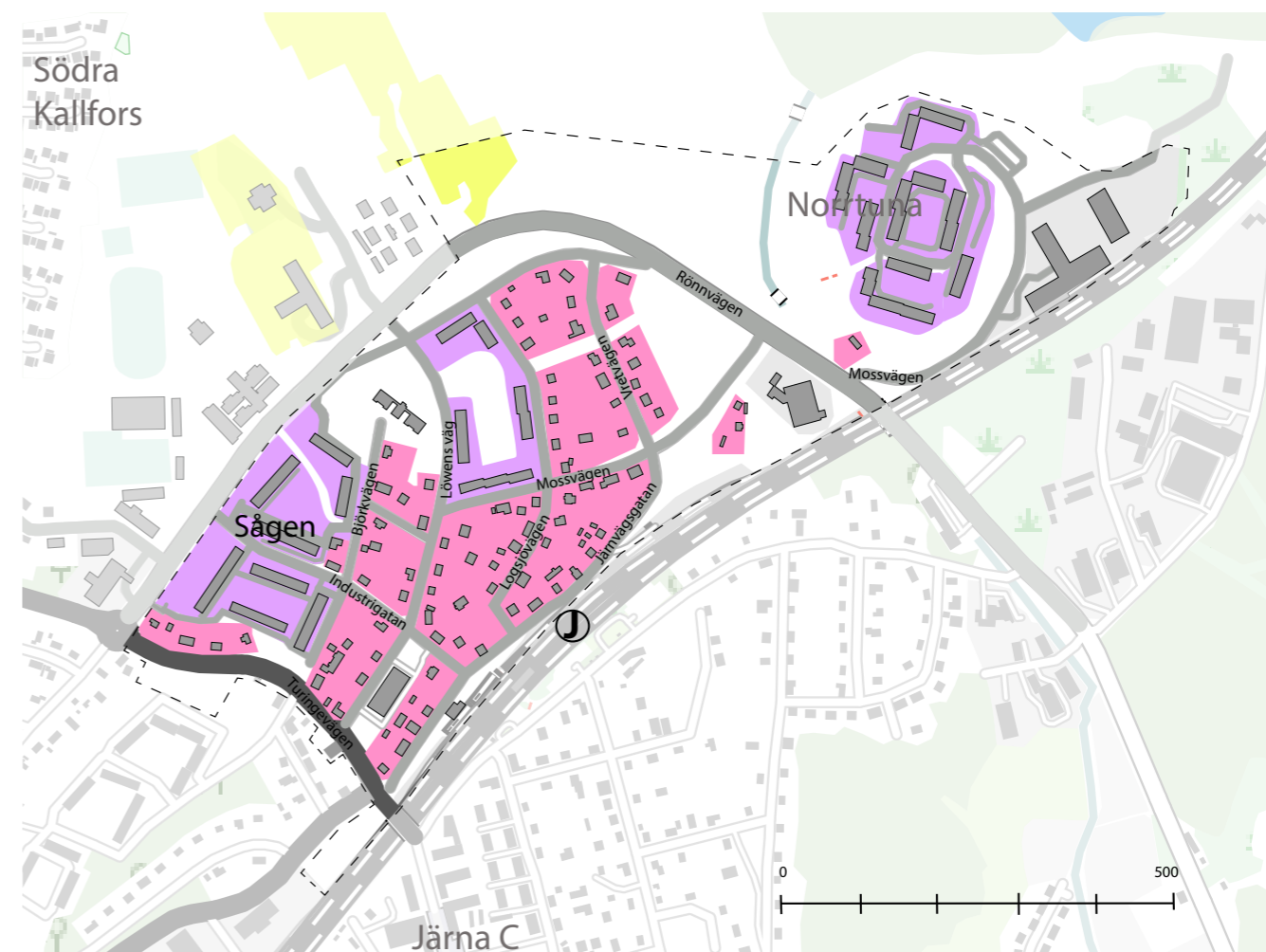
1 rok	179
2 rok	305
3 rok	319
4 rok	46
5 rok	0
Större	1

Av 884 hushåll i området utgörs 407 av ensamhushåll. För att främja möjligheten att bo kvar i området behöver större lägenheter och exempelvis radhus tillkomma. En efterfrågan finns på prisvärda tillgängliga hyresrätter.

Outnyttjad byggrätt för bostäder finns norr om området, se kartbilden till höger. Tillfart till den östra delen av denna byggrätt är dock mer vansklig att lösa bland annat på grund av topografin på platsen. Bebyggelse närmare Rönnvägens sträckning norrut skulle däremot mer lämpligt kunna ordnas. Ny bebyggelse här skulle medföra ökad trygghet och stärkt koppling mellan Kallfors och Järna.

Bebyggelsen är blandad.

Stadsbyggnadskarakter enligt ÖP

- Gles småhusbebyggelse
- Medelhög öppen bebyggelse, flerbostadshus
- Detaljplan från 1967 medger bostäder i princip i enlighet med gul markering

Gårdsmiljö Sågen.

Mossvägen, obefolkad koppling till Norrtuna.

Verksamheter

I centrum på södra sidan järnvägen finns service av olika slag, mataffärer, restauranger etc.

Inom området

Inom området är utbudet mycket begränsat - utöver en konsumaffär finns en mini-livs på Norrtuna. Några mindre och alternativa affärsverksamheter finns i och kring det gamla godsmagasinet. Vid Norra Järnväggsgatan finns också Näva som sysslar med ekotextil.

Österut inom området finns verksamhetsområden i anslutning till järnvägen. Här finns Plastemballage AB respektive Södertälje Lp-Repairs AB och Widéns Pannemontering AB som nyligen utökat verksamheten.

Inom området finns två förskolor. Vid foten av Norrtuna är en förskola för 45 barn planlagd. Det är oklart när planen kommer att genomföras.

I anslutning till området

Direkt angränsande till området vid Turingevägen finns Gula villan som är en mindre privat kulturverksamhet. På norra sidan om Rönnvägen finns mack och biluthyrning.

Två skolor ligger väster om Rönnvägen; Tavestaskolan och Järna friskola. Tavestaskolan är en F-5-skola med 359 elever. I verksamheten bedrivs också fyra fritidshemsavdelningar. Järna friskola för F-9 har cirka 260 elever.

Norr om området finns också Ljungbackens vård- och omsorgsboende med 60 lägenheter samt en ytterligare förskola.

Bibliotek och fritidsgård finns i Järna centrum.

Återbruk, återvinning, avfall

I centrala Järna finns ett par second-handbutiker.

Två återvinningsstationer finns, dels vid Rönnvägen, dels på Norrtuna.

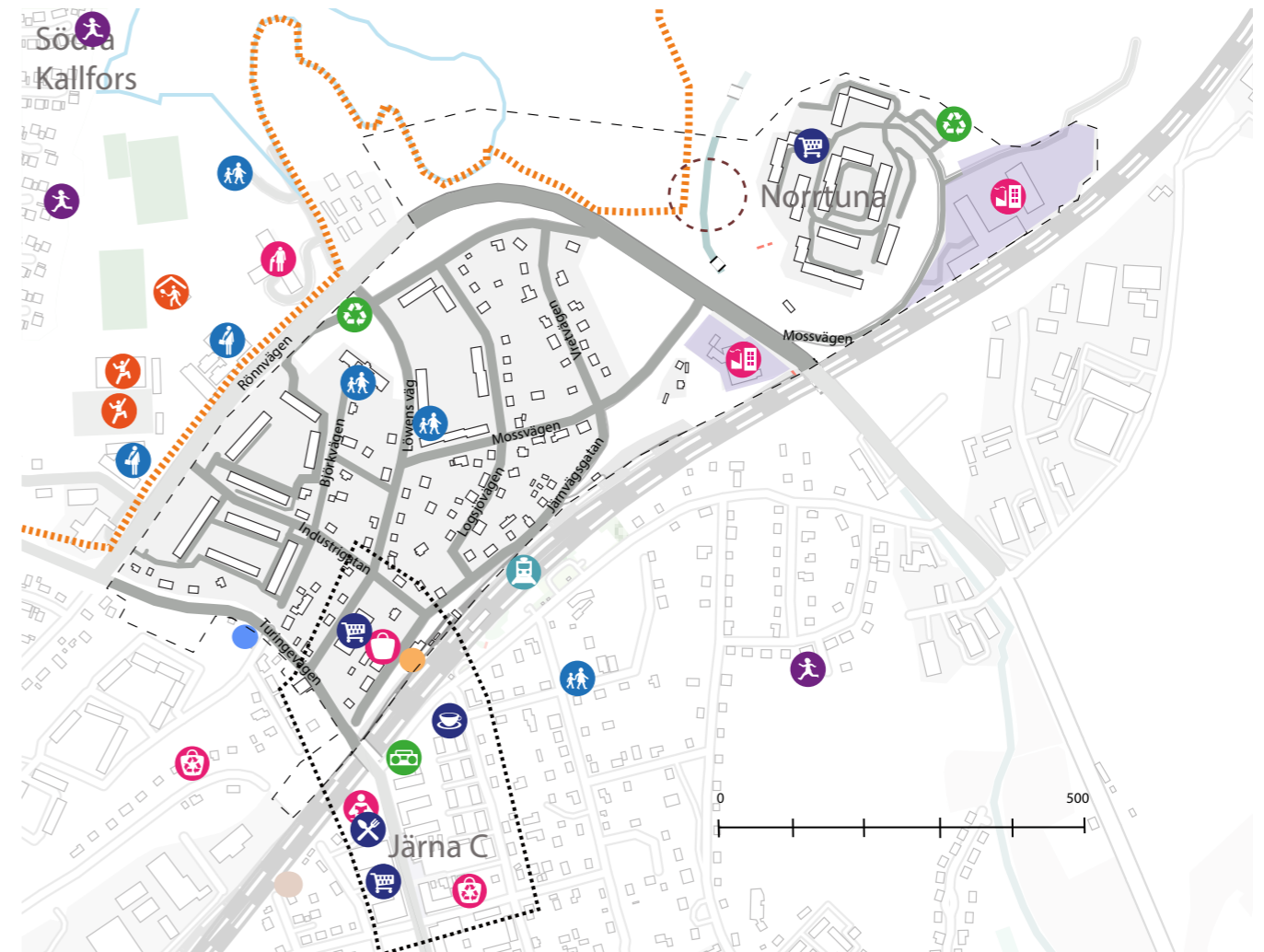
Avfallshanteringen ska ske enligt de riktlinjer som kommunen har. Följande riktlinjer ska följas;

- Föreskrifter om avfallshandtering i Södertälje kommun
- Avfallsplan för Södertälje kommun
- Handbok för avfallsutrymmen

Se och göra

Stor möjlighet till rekreation med friluftsliv och motion finns - Sörmlandsleden kommer in i området norrifrån. Elljusspår finns centralt i skogen. Väster om området finns olika idrottsanläggningar med fotbollsplaner, tennisbanor, naturlek och dessutom en ishall. Vintertid finns spolad bana ute. Öster om området är det möjligt att åka pulka i den långa före detta skidbacken som ligger där.

Odling i mindre skala sker i den lilla Stinsträdgården i anslutning till godsmagasinet vid Norra Järnväggsgatan.

Verksamheter, se och göra

	Avgränsning centrum enl FÖP		Förskola
	Sörmlandsleden		Skola
	Planlagd förskola		Fritidsgård
	Elljusspår		Äldreboende
	Pendeltågsstation		Kultur, Gula villan
	Återvinningsstation		Bibliotek
			Träning
			Idrottshall
			Handel
			Second hand
			Livsmedel, mat
			Kafé
			Cykelverkstad, ramverkstad

Demografi

Årsskiftet 2016/2017 bodde 1 865 personer i det avgränsade området.

De senaste åren finns ett positivt inflyttningsnetto vilket gjort att befolkningen inom området ökat. Inflyttningsnetto, antal personer;

år 2014	+44
år 2015	+47
år 2016	+40

Sociala förutsättningar

Trygghet

Hur Norrtuna ansluter till områdets centrala delar är en viktig trygghetsaspekt. Det är både en fråga om täthet det vill säga att tillräckligt med människor rör sig, som en utformningsfråga; bebyggelseväven glesnar snabbt i den östra delen av området. Rönnvägen är endast delvis utformad för GC-trafik vilket leder till att den upplevs öde. Dessutom flankeras Rönnvägen i det västra området av parkeringsytor vilket leder till att gaturummet upplevs väldigt stort och hårdgjort. Även detta bidrar till att detta område under delar av dygnet är öde.

Andra platser som uppfattas otrygga och lyfts i medborgardialogen är bland andra återvinningsstationen vid Rönnvägen, Coops norra parkering, tunneln under järnvägen, den så kallade Stinsträdgården med flera platser. Läs mer om detta på sidorna 22-25.

Mötesplatser

Ordnad mötesplats, park eller torg saknas. En given plats vore i anslutning till pendeltåg, vid övergången till Järna centrum och/eller i anslutning till Rönnvägen vid skolorna. Också i kopplingen till naturmarken vore en anordnad mötesplats en fin kvalitet.

Stråk

Tydliga stråk saknas. Antagligen promenerar eller cyklar man genom området både österut till Norrtuna och norrut till bebyggelsen vid Rönnvägen och vidare mot Kallfors. Ett naturligt flöde är också till konsumbutiken vid Löwens väg, åt nordväst mot skolor och idrottsanläggningar samt söderut mot Järnas mer centrala delar.

Lekplatser

På Norrtuna har komplettering av lekutrustning och upprustning av gårdsytor gjorts.

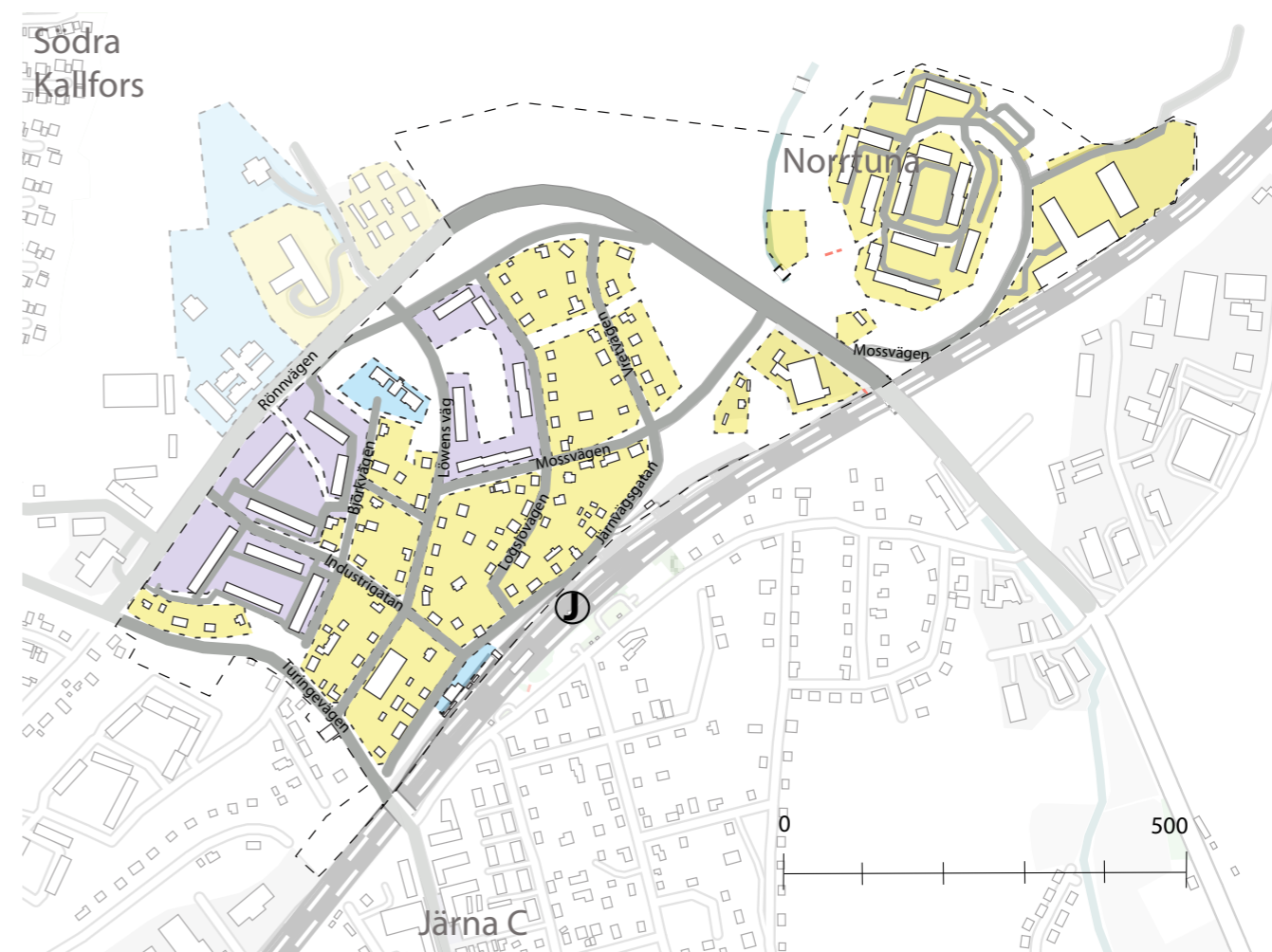
Inom till exempel Sågen finns otydligt allmänna lekytor. Dessa är också ganska blygsamt ordnade - tydligt allmänt tillgängliga och upprustade samlingsplatser med lek vore positivt för området.

Drift

Gårdsmiljön inom Sågen upplevs torftig och ödsligt stor. Fasaderna i det norra kvarteret är dåligt underhållna.

Ägarförhållanden

Ägandet i området domineras av privatägd mark med bostäder samt kommunalt ägd naturmark. Telge Bostäder äger flerbostadshuset centralt medan Telge Fastigheter äger en förskola samt marken med det gamla magasinet vid järnvägen. Precis i anslutning till området äger också Telge Fastigheter marken kring Tavestaskolan norr om Rönnvägen.

Ägande

- Telge Bostäder
- Telge Fastigheter
- Privat

Övrig mark är kommunal

Hälsa och miljö

Markföroreningar

Inom området finns potentiellt förorenade platser som behöver undersökas före exploatering enligt länsstyrelsen, se kartan nedan.

Luftföroreningar

Luften i kommunen har under de senaste årtiondena blivit bättre. Halterna av kväve- och svaveldioxid, bensen och bly har minskat tack vare renare bränslen och bättre reningstekniker. Ämnen som koldioxid, ozon och partiklar har däremot inte minskat.

Milljökvalitetsnormerna klaras i hela området för såväl PM 10 som NO2 enligt senaste beräkningen på uppdrag av östra Sveriges luftvårdsförbund.

Översvämningsrisk

Inom området finns en tydlig lågpunkt, sannolikt kopplad till sumpskogen norr om Rönnvägen. Ansamlingen av vatten kan bero på dålig funktionalitet i diken eller rör. Översvämningsrisken finns beskriven i kartan nedan (*Länsstyrelsen*).

En övergripande dagvattenutredning behöver göras för att beskriva såväl rening, flöden, rinnvägar och ansamling av vatten i hela strukturplaneområdet och angränsande mark.

Riskavstånd

Länsstyrelsen i Stockholm har tagit fram rekommendationer för ny bebyggelse vid exempelvis bensinstationer, järnvägar och vägar med transporter med farligt gods (*Riskhänsyn vid ny bebyggelse 2000:01*). Riskerna ska analyseras inom ett avstånd från riskkälla på 150 meter.

Rekommendationer som ska beaktas vid planering;

- 25 meter närmast riskkälla bör lämnas byggnadsfritt
- Tät kontorsbebyggelse närmare än 25 meter bör undvikas
- Sammanhållen bostadsbebyggelse och personintensiva verksamheter närmare än 50 meter bör undvikas.

Farligt gods på järnväg

Hela det statliga järnvägsnätet kan vara aktuellt för transport av farligt gods.

Bensinstation

Vid korsningen Turingevägen/Rönnvägen ligger en bensinstation vilket medför skyddsavstånd till ny bebyggelse. Ny bebyggelse ska undvikas helt inom 50 meter från stationen, medan risken ska utredas inom 150 meter.

Buller

Vägtrafik

Bullret finns delvis kartlagt och samlat hos länsstyrelsen. Bullernivåerna längs Turingevägen verkar höga nära vägen och även längs Rönnvägen men med åtgärder i fasad borde där ändå vara möjligt att bygga bostäder. Trots att gällande riktvärden för buller sannolikt kan säkerställas med byggnadstekniska åtgärder bör en god ljudmiljö eftersträvas i området. Rönnvägen är utpekad för tunga transporter och genomfartstrafik enligt den fördjupade översiktsplanen. Det kan ge upphov till maxnivåer som inte syns i kartan nedan över ekvivalenta ljudnivåer.

Spårtrafik

Bullret från spårtrafiken finns också delvis kartlagt och beskrivs i kartan nedan till höger. Nivåerna har en stor spridning längs spåren. Bullerskärm längs spåren skulle skapa bättre ljudnivåer i området och kunde bidra med bättre förutsättningar för nya bostäder.

Verksamheter

Verksamheterna i området kan orsaka störande buller för befintliga och tillkommande bostäder vilket behöver beaktas i kommande planläggning.

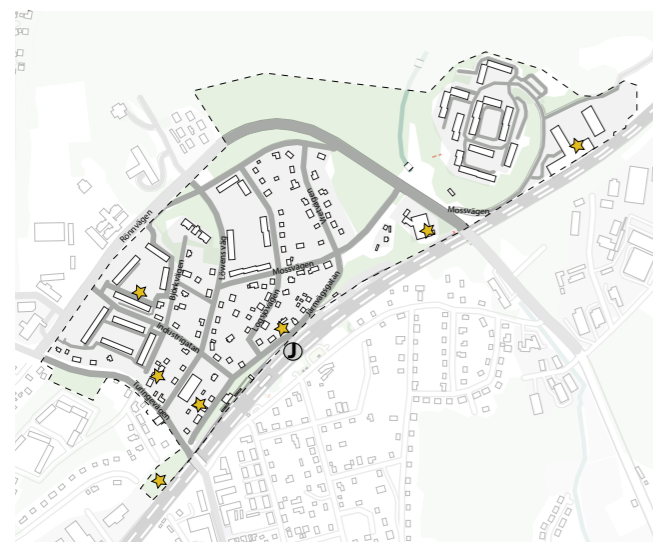
Skogen kring Norrtuna fungerar som bullerdämpning mot såväl järnvägen, de angränsande bilvägarna samt verksamheter.

Radon

Inom området är radonrisken låg eller normal.

Utredningar

Vilka utredningar som behöver göras avgörs i varje detaljplaneärende.

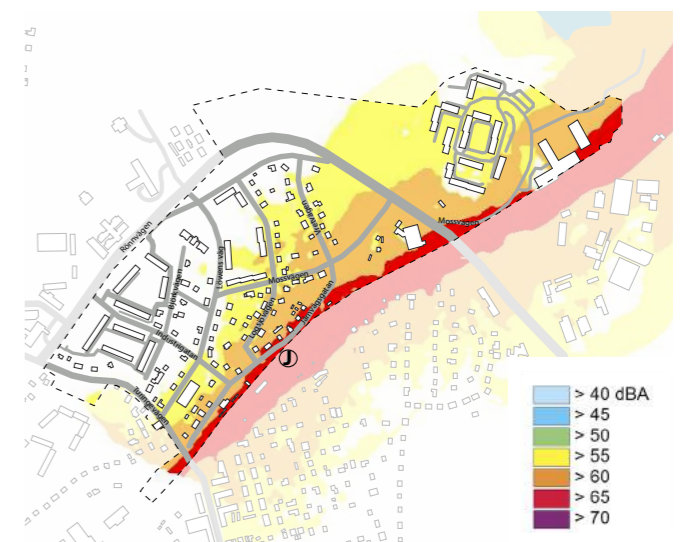
Markföroreningar

Översvämningsrisk

Buller, vägtrafik

Buller, spårtrafik

Sammanfattning och analyskarta

I området finns goda förutsättningar för utveckling. Bland annat tack vare kopplingen med spårbunden kollektivtrafik som borgar för en stabil koppling till omvärlden och också möjliggör ett liv utan bil.

Området är grönt med närhet till fin natur och möjlighet till rekreation i skogen, på Sörmlandsleden och i närliggande idrottsanläggningar. Möjligheterna att gå och cykla inom området är goda, mataffärer finns och på gångavstånd på andra sidan järnvägen finns ytterligare service.

Grundskolor finns norr om området medan antalet förskolor behöver utökas när området förtätas.

En del karaktärsskapande äldre bebyggelse finns som bör bevaras. Det äldre godsmagasinet till exempel som är den enda kvarvarande byggnaden som finns kvar som en påminnelse av det gamla stationssamhället kring sekelskiftet.

Utmaningar

Natur

- Området saknar tydliga entréer till naturen
- Området saknar ordnade parker
- Är kuperat
- Sankt på sina ställen

Infrastruktur

- Hög hastighet på passerande biltrafik
- Rönnvägens och Turingevägens barriärverkan
- Tillgängligheten till Norrtuna brister
- Tydliga stråk saknas inom området
- En översyn av dagvattenhanteringen behövs

Stadsbyggnad, karaktär

Området präglas av;

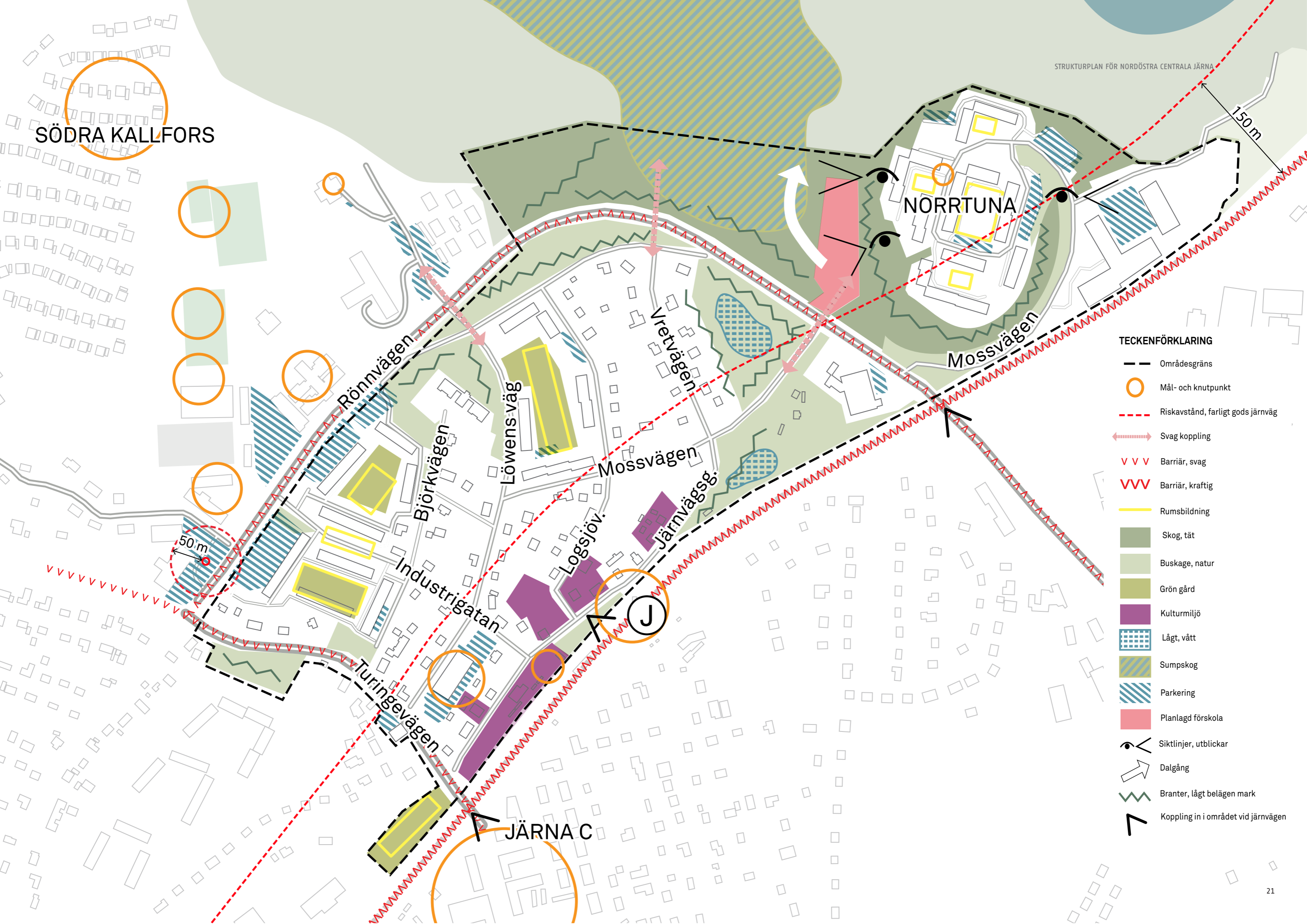
- Dåligt underhållna flerbostadshus inom norra Sågen
- Rönnvägens karaktär av bred landsväg
- Svag koppling till Norrtuna
- Området saknar ordnade allmänna ytor, gemensamma platser
- Låg densitet, glest bebyggt, glest befolkat
- P-utor längs Rönnvägen skapar avstånd och glapp i stadsväven
- Saknar målpunkter

Boende

- Begränsat med upplåtelseformer, hyresrätter dominerar
- Övervägande små lägenheter
- Tillgängliga lägenheter saknas
- Bullerkopplat främst till järnvägen påverkar hur området kan bebyggas med bostäder

Social hållbarhet

- Ensidig användning med bostäder
- Norrtuna ansluter dåligt vilket kan skapa otrygghet
- Kallfors till fots och med cykel ansluter dåligt, otydligt och eventuellt otryggt
- Få människor rör sig på allmänna platser
- Mötesplatser, torg, parker, lekplatser saknas
- Tillräckliga aktiviteter för ungdomar saknas
- Otillräckligt gestaltade stråk
- Dåligt underhållna uteytor och fasader präglar norra Sågen
- P-utor längs Rönnvägen centralt bidrar till gles bebyggelse och öde platser
- Att Rönnvägen i stora delar saknar utrymme för GC-trafik skapar otrygghet längs denna.

SÖDRA KALLFORS

NORRTUNA

JÄRNA C

TECKENFÖRKLARING

- Områdesgräns
- Mål- och knutpunkt
- Riskavstånd, farligt gods järnväg
- Svag koppling
- Barriär, svag
- Barriär, kraftig
- Rumsbildning
- Skog, tät
- Buskage, natur
- Grön gård
- Kulturmiljö
- Lågt, vått
- Sumpskog
- Parkering
- Planlagd förskola
- Siktlinjer, utblickar
- Dalgång
- Branter, lågt belägen mark
- Koppling in i området vid järnvägen

MEDBORGARDIALOG – Öppet hus

Att arbeta med medborgardialoger syftar till att skapa transparens, öka kunskapen om det politiska systemet och utveckla ett samspel mellan förtroendevalda, tjänstemän och medborgare. Att se de boendes kunskaper som en tillgång för att forma framtidens Södertälje skapar bättre förutsättningar för att fatta bra beslut och låta invånare medverka till lösningar. Tjänstemännens faktakunskaper kombineras med lokalkunskap och invånarnas syn på det aktuella ärendet.

Sammanställning av öppet hus i Järna

Onsdagen den 7:e mars 16-19, hölls ett öppet hus med möjlighet till dialog mellan kommunala politiker och järnabor. Syftet med dialogen var dels att informera om strukturplanen, dels att samla information och göra järnaborna i och i anslutning till området delaktiga i utvecklingen.

Dialogen innebar att besökare kunde berätta för politiker om hur de upplever området utifrån fyra teman;

- 1. framtida bebyggelse
- 2. trygghet
- 3. aktiviteter och platser
- 4. trafik

Många synpunkter rörande centrala Järna inkom. Nedan har de synpunkter som är relevanta för strukturplanen för nordöstra centrala Järna sammanställts. Texten utgörs endast av inkomna synpunkter, inga kommentarer från kommunen. I kartan på nästa sida förtydligas kring utpekade platser. En sammanställning av dialogen i sin helhet finns hos kommunen.

Cirka 40 personer kom vid dialogtillfället, något fler män än kvinnor deltog. Merparten av dialogdeltagarna var över 50 år. De flesta som kom bor inom strukturplaneområdet. Flertalet av dem som kom trivs bra i området.

1. Framtida bebyggelse – inkomna synpunkter

Viktigt att bevara;

- Järnaskogen
- Parken vid Kontoret
- Stinsträdgården

Platser lämpliga för förtätning av bostäder och service;

- I de gröna remsorna längs Rönnvägen
- Vid Norrtuna
- Vid Kosmonauten
- På Kontoret
- Vid Bergsgatan
- Vid våthålet
- Påverka utvecklingen kring pizzeria Torino
- Konsumtomten, kanske med Konsum i bottenvåningen och bostäder i flera våningar uppepå.

Behov av service;

- Verksamheter som i Futurum
- Bibliotek
- Platser med aktiviteter för unga
- Återvinningsstationer behövs!

Bostadsbehov;

- Små och stora hyresrätter
- Äldreboenden
- Bygg för unga
- Kollektivhusboenden
- Var inte rädda för att bygga högt!

2. Fokus trygghet – inkomna synpunkter

Hur upplevs området?

- Logsjön och naturmarken runt är fin!
- Järna är tryggt!
- Utegygmet vid Ljungbacken är bra
- Norra sidan av Konsums parkering är inte snygg
- Norrtuna är ett bra område
- Nya cykelparkeringen är fin!

Vilka platser upplevs otrygga och varför?

Det finns flera platser som upplevs otrygga;

- Återvinningsstationen vid Rönnvägen
- Tunneln under järnvägen
- Gångvägen vid järnvägen
- Många kör för fort på Rönnvägen
- Järna norra upplevs mer otryggt än södra sidan
- Södra Kallfors
- Stinsträdgården
- Platsen vid pizzeria Torino
- Norra parkeringen vid Coop

- Korsningen Järnväggsgatan/Mossvägen är otrygg för gångtrafikanter och dåligt upplyst
- Det finns problem med dumpade bilar på Konsums parkering, det har förekommit bilbränder

Vad kan göras för att området ska upplevas som tryggare?

- Utveckla området kring järnvägsstationen
- Minska antalet parkeringar och förtäta längs Rönnvägen
- Ungdomar (15-20 år) behöver någonstans att vara
- Fler kvällsöppna verksamheter

3. Aktiviteter och platser – inkomna synpunkter

Önskemål;

- Lekplatser
- Badhus/simhall
- Idrottshall
- Klättervägg
- Utomhusgym
- Biograf
- Minigolf
- Fruktträd och vinbärsbuskar
- Växter/plantering
- Tennis
- Grillplatser, bland annat vid lekplatser
- Laglig graffitivägg
- Mötesplatser
- Torg
- Hundrastplats
- Plats för utställningar
- Kulturcentrum
- Förstärk parken på Kontoret
- Viktigt att koppla Kallfors till Järna
- Skärma av mot tåg

Godsmagasinet kan användas till;

- Ungdomscafé
- Cykelverkstad
- Café
- Familjesamlade aktiviteter
- Saknas mötesplats på den sidan av vägen.

Aktiviteter och platser

Stinsträdgården.

- Privat känsla vid området idag
- Mysigt, men trädgården är privat
- Behöver skyltas tydligare att det är till för alla

4. Trafik – inkomna synpunkter

Vägar

- Rönnvägen är problematisk

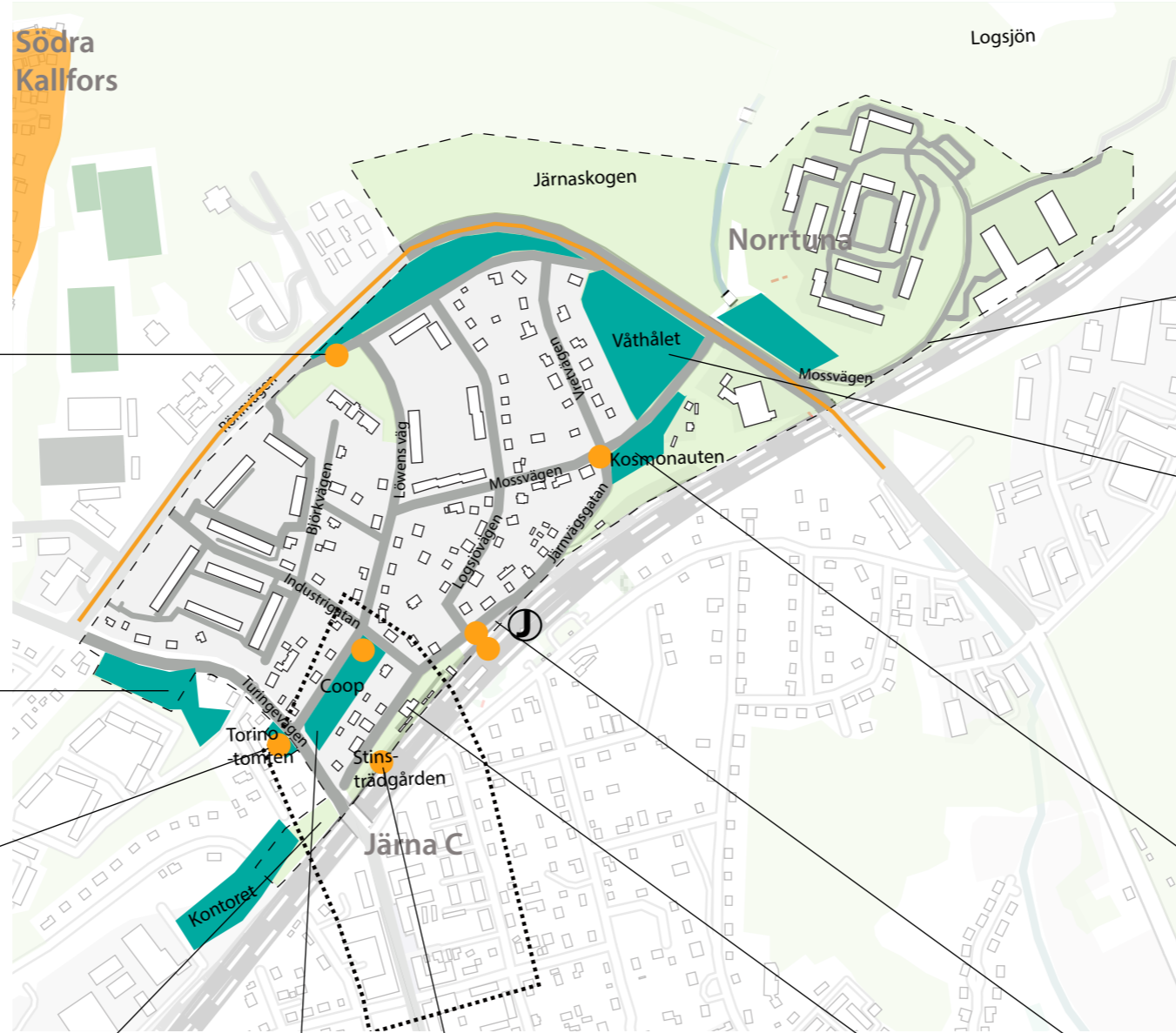
- Trafik mot "Kungsörnen" skulle kunna styras på ett bättre sätt
- Fyrvägsstoppet vid Coop är farligt, ingen vet hur de ska köra
- Tunga transporter till Coop använder fel gator (Mossvägen, Löwens väg).

Gång och cykel

- Norra Järnväggsgatan och Logsjövägen från Mossvägen saknar gångväg
- Coops P-plats är aldrig full. Ibland finns där skräpbilar
- Ska P-plats på Norrtuna behöva kosta? Ska man få parkera hur länge som helst? Man behöver bil här, kommunikationerna är för dåliga
- Trafikverket utnyttjar stickspåret för underhåll vilket bidrar med buller även nattetid

Negativa synpunkter;

- Järnvägen och Rönnvägen bullrar
- Många lokaler står tomma
- Platsen för pizzeria Torino – skapa en plats för hela Järna!
- Otydlig entré till naturmarken.

MEDBORGARDIALOG

Web-enkät

I samband med arbetet med strukturplan har det även funnits möjlighet att tycka till via en web-enkät på kommunens hemsida. Sammanlagt 191 personer har deltagit i denna. 65 av dessa bor inom det avgränsade området. Största andelen svarande utgörs av personer i åldern 36-50 år. 119 av dem som svarat är kvinnor. Detta är inte en sammanställning av web-enkäten i dess helhet, här presenteras kartmaterialet som web-enkäten genererade samt en översiktlig sammanfattning av dessa. En total sammanställning finns hos kommunen.

På frågan om mötesplatser inomhus som saknas uppges;

- Idrottshall
- Café
- Allaktivitetshus
- Restaurang
- Bar/pub
- Ungdomsgård

Mötesplatser utomhus som saknas uppges vara;

- Sittplatser
- Park
- Odling
- Grillplats
- Lekplats
- Utomhusgym
- Boulebana
- Spontanidrottsplats
- Torg

Verksamheter som saknas uppges vara främst;

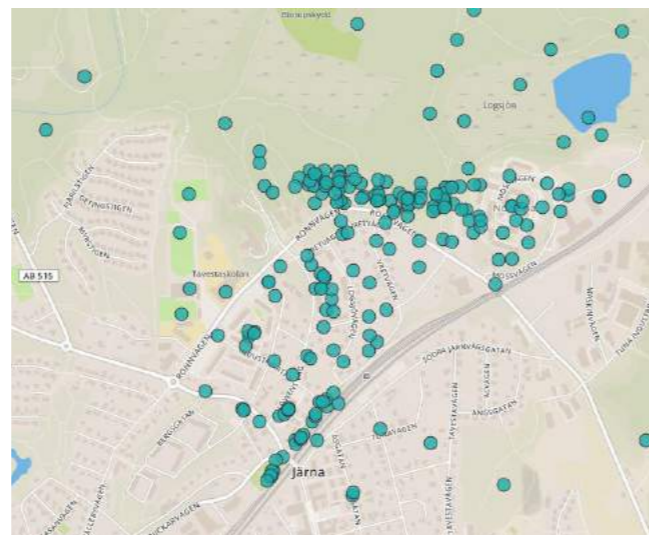
- Restauranger/caféer/barer
- Matbutik och annan service

Bostäder som saknas;

- Hyresrätter
- Bostäder för unga
- Radhus/kedjehus
- Bostäder för äldre

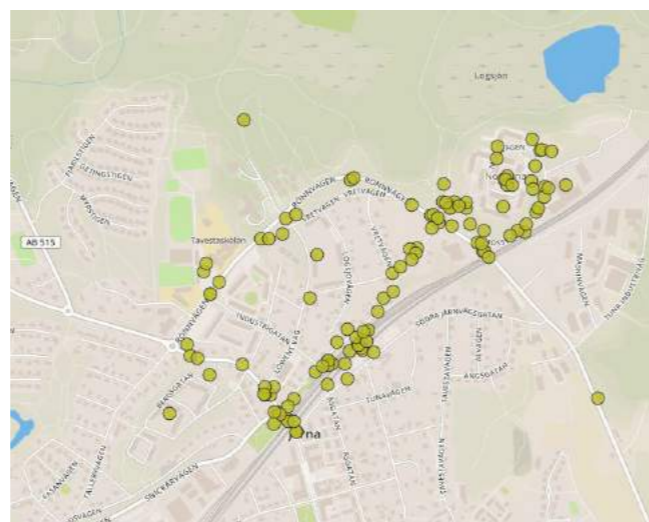
Favoritplats

Kartbilden som sammanställer de utpekade favoritplatserna i området, visar en tyngdpunkt i naturmarken norr om Rönnvägen, se nedan. Viss betoning finns också vid Stinsträdgården/ Godsmagasinet samt på Löwens väg.

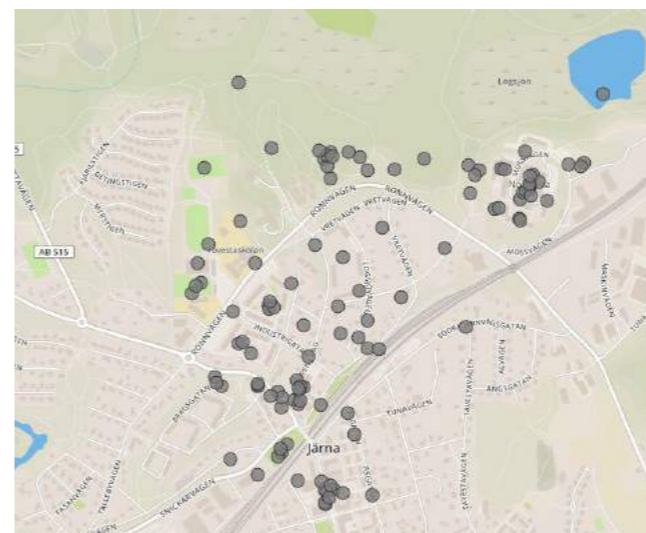
Otryggt

I kartan med markeringar av otrygga platser märks en viss betoning av området närmast järnvägen, järnvägens under- och övergångar samt i princip hela Mossvägen och anslutningen till Norrtuna. Brister som påpekas rör dålig belysning, dålig översikt över omgivningen, osäker trafiksituation och tung trafik men också nedgången, skräpigt, öde och hotfull stämning uppges bidra.

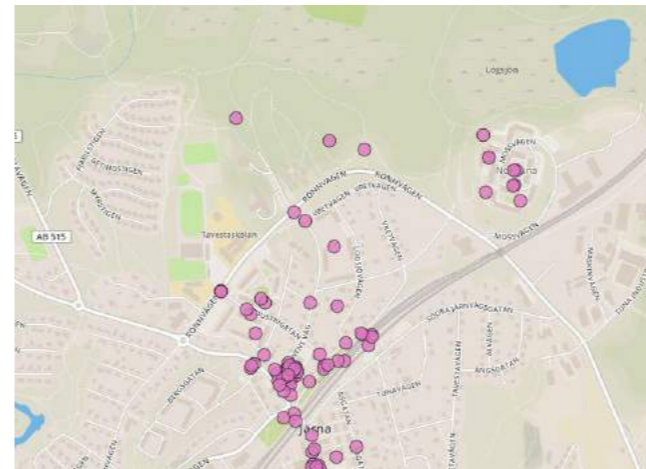
Här träffar jag mina vänner

Markeringar för umgänge med vänner är rätt utspritt över området med viss betoning i naturmarken norr om Rönnvägen, på Norrtuna och kring Coop, se kartan nedan.

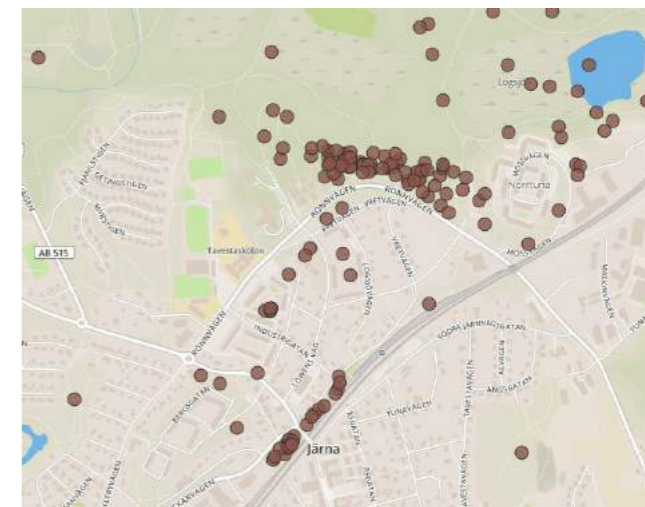
Centrum

Inom området verkar det vara Coop som uppfattas som det mest centrala.

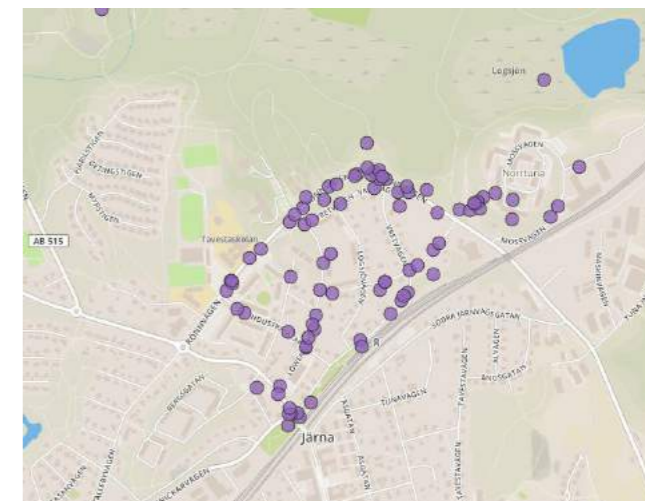
Viktigt grönområde

Det är uppenbart att Järnaskogen är ett viktigt grönområde för de boende i området. Därutöver betonas den gröna platsen vid Kontoret samt Stinsträdgården, se bilden nedan.

Förbättring av gång- och cykelväg

Förbättringar för gång- och cykeltrafik önskas också med en relativt stor spridning i området. Rönnvägen, kopplingen upp till Norrtuna, Löwens väg, Mossvägen och parkytan vid Kontoret uppges mest.

Ny bebyggelse

Längs Rönnvägens båda sidor uppges vara platser som borde bebyggas enligt webbenkäten. Nedanför Norrtuna, vid fastigheten Kosmonauten, på den lågt belägna våta ängen, på parkeringarna längs Rönnvägen, på Coops parkering, på platsen för pizzeria Torino, på fastigheten Kontoret med mera, se bilden nedan.

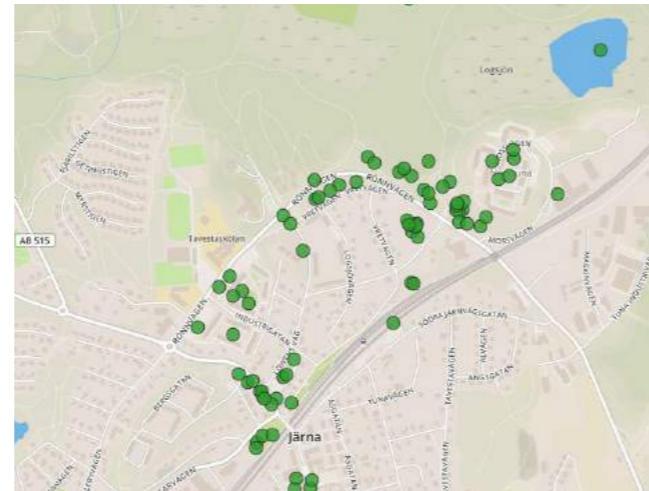

Vill förändra

Det finns också en del som man vill förändra enligt enkäten, nedan sammanfattat;

- Bort med industrin (öster om Norrtuna)
- Bebyggelsen inom gamla Sågen är nergången och behöver göras i ordning
- Bygg nedanför Norrtuna
- Bygg på remsorna längs Rönnvägen
- Utnyttja parkeringen vid Coop bättre
- Bygg på den lågt belägna ängen vid Rönnvägen
- Bygg nytt istället för pizzeria Torino
- Utveckla parkerna längs järnvägen
- Anlägg odlingslotter
- Kan P-ytorna längs Rönnvägen bebyggas med bostäder?
- Lekplatsen på gården i nya Sågen är urdålig
- Utveckla den gröna ytan vid Kontoret
- Utveckla bebyggelse i Järnaskogen och koppla den till Kallfors
- Förlägg Coop i bottenvåningen på ny bebyggelse i 4-5 vån
- Ang. Norrtuna, gör om till bostadsrätter, rusta och ta bort miljonprogramskänsla
- Anlägg löpentré (till löpspåret i Järnaskogen) i korsningen Rönnvägen/Löwens väg med spårkarta, skärmtak för skobyte etc.

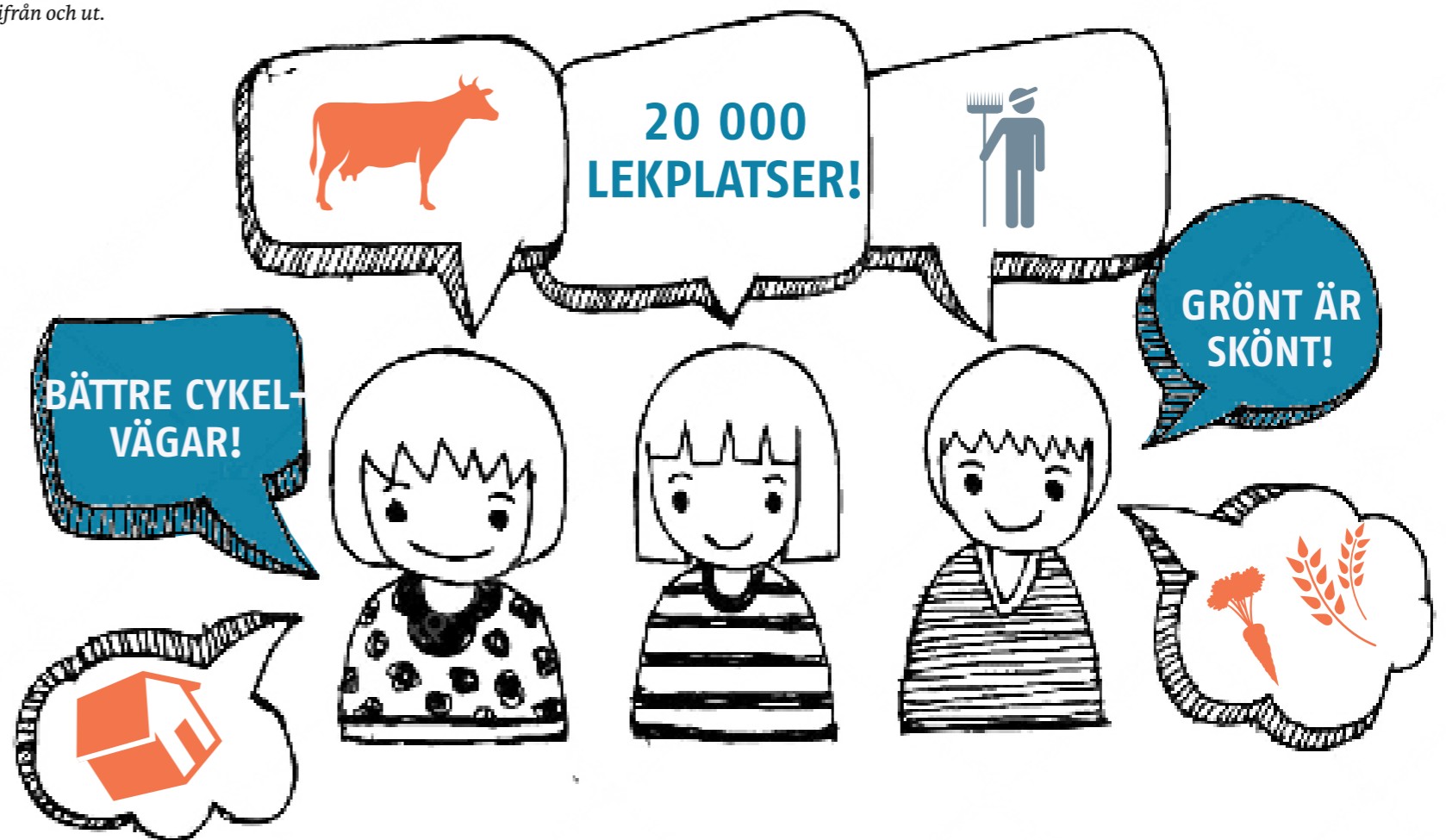
- Bygg väg för anslutning till Tvetavägen genom Järnaskogen
- Anlägg cykelväg längs Rönnvägen
- Rusta upp och komplettera Gula villan med bostäder
- Etablera verksamheter och ytterligare infartsparkering på Kosmonauten

Sammanfattningsvis

Strukturplanen är framtagen i princip i enlighet med vad som framkommit i samband med webbenkäten. Någon förtätning med bebyggelse i skogen norr om Rönnvägen föreslås dock inte. I förstone bör redan i anspråkstagen mark inom området utnyttjas enligt principen *förtäta inifrån och ut*.

MEDBORGARDIALOG

i STRUKTURPLANENS OLIKA KARTOR

- **Strukturplan för del av centrala Järna** – sammanfattande karta.
- **Bebyggelsestruktur** – redovisar förelagda ytor bebyggelse samt i viss mån uppdelning i service och bostäder.
- **Trafikstruktur** – kopplingar till fots och med cykel som kan komplettera gatustrukturen.
- **Gatu- och stadsrumsstruktur** – hur olika nya stärkta platsbildningar och offentliga målpunkter kan bidra till stadsrummet.
- **Grön & blåstruktur** – redovisar hur naturen kan bli en kvalitet att ta till vara och utveckla.

Lek i Järnaskogen.

STRUKTURPLAN FÖR DEL AV CENTRALA JÄRNA - förslag till utveckling

VISION

Järna är en grön, tät småstad där det lokala engagemanget tydligt framgår. Bebyggelsen är intressant, småskalig och inramad med grönt. Hit reser människor för att ta sig till Sörmlandsleden och den fina entréplatsen där, samt för att handla lokalt odlade grönsaker på marknaden.

Alternativa, konstnärliga och spännande lösningar finns på gemensamma platser inom tätorten till exempel i form av odlingar, gemensamma växthus, dagvattenlösningar och parkstråk. Här blandas äldre bebyggelse med nya inslag. Ny bebyggelse utgörs av mild förtätning med ekologiska och sunda byggmaterial - Järnas profil är tydlig i byggnader, kanske antroposofiskt inspirerad. I området finns, utöver hyresrätter och bostadsrätter, också kollektivhus och hus uppförda i så kallade byggemenskap. Gemensamhetslokaler används för flera syften - exempelvis kan äldre, barn och ungdomar använda samma träffpunkt olika tider på dagen.

Påtagligt många människor cyklar, bilarna är underordnade och kör sakta eftersom bebyggelsen är tät och cyklar och fotgängare är många. Lådcyklar går att hyra, bilpool finns.

Strukturplan

- Ytor för bebyggelse; bostäder, verksamheter, förskolor, parkeringshus
- Gröna samband, utveckla
- Öppen dagvattenlösning
- Föreslagen utveckling med förskola
- Outnyttjad byggrätt för förskola, personalbostäder, parkering
- Grönområden med sociala och/eller rekreativa värden
- Kopplingar inom, utifrån och in i
- Komplettering med träd, gestaltning
- Mötesplats, nod
- Utpekat centrum, föp
- Bullerplank

Bebyggelsestruktur

- Förtäta med bebyggelse i 2 - 4 våningar i befintlig struktur
- Renovera och komplettera bullerplanket på järnvägens norra sida
- Betona det centrumområde som är utpekade i den fördjupade översiktsplanen
- Låt kombinera lägenheter och radhus i samma volymer
- Komplettera med bostadsrätter för en större variation
- Komplettera med stora lägenheter som möjliggör boendekarriär inom området
- Ny bebyggelse får gärna uppföras i trä
- Ny bebyggelse får gärna vara antroposofiskt inspirerad
- Främja alternativ som kollektivhus, byggemenskaper etc.
- Aktiviteter för ungdomar måste utvecklas. Gärna så centralt som möjligt. Kanske i bottenvåning på nytt bostadshus.
- Låt byggnader där det är lämpligt, centralt och längs Rönnvägen och Turingevägen, uppföras med verksamheter i bottenvåningen.

- Samlokalisera äldreboenden med till exempel förskola
- Servicelägenheter spridda kring en baslokal i ny bebyggelse
- Beakta kulturmiljön!
- Ny bebyggelse bör förses med kvartersnära återvinning som tex ytor för återbruk i bottenvåning
- Satsa på gemensamma parkeringshus och p-däck, och utforma dessa med vegetation
- Förskolor måste utvecklas i takt med ett ökat antal bostäder, förslag på läge som bedöms extra lämpliga (tillgång till grönytor, möjlig tillfart, skyddat läge) finns i kartan
- Studera tillkommande handels påverkan på handeln i Järna centrum. Nya verksamheter bör eventuellt begränsas till sällanköpshandel, icke-kommersiella verksamheter och samhällsservice

Bebyggelsestruktur

- Bebyggelse; bostäder, verksamheter, förskolor, parkeringshus
- Utpekade ytor, förskolor
- Outnyttjad byggrätt för förskola
- Utpekade centrum, föp

REFERENSBILDER

01.

02.

03.

04.

05.

06.

07.

08.

09.

10.

11.

1. Villor/radhus/parhus är lämpliga i hörnet Mossvägen/Rönnvägen. Ex. från Ängsnäs, Huddinge, Joliark.
2. På Rönnvägens södra sida närmast skogen kan radhus uppföras. Ex. från Gamla Tyresövägen, Stockholm, Kjellander Sjöberg arkitekter
3. Kvartersnära mini-ÅVC där också verksamhet med återbruk kan ingå, skiss Fritz Halvorssen/Atelier Ryberg för Nacka kommun
- 4+5. Flerbostadshus av trä, Trosa
6. Radhus från Understenshöjden, Stockholm
7. Parkeringshus av trä, Stringio
8. Bebyggelseförslag Norrberget, Vaxholm, ETELVA Arkitekter
9. Förskola vid Telefonplan, Arkitekt Tham Videgård
10. Flerbostadshus i trä, Ladugårdsängen, Örebro
11. Parkeringshus av trä i centrala Skellefteå, AIX

Trafikstruktur

GC-trafik

- Skapa säkrare skolvägar och övergångsställen
- Uppdatera tillgängligheten till Norrtuna till fots och med cykel - det kanske krävs någon form av serpentinväg.
- Främja användandet av cykel till och från områdena norr om tätorten
- Skapa nytt gångstråk norrut mot naturen längs Logsjövägen
- Stärk och gestalta befintliga stråk
- Förbättra skyltning, måla tex. stråk som binder ihop inom och utifrån/in i området
- Stärk kopplingar till naturen
- Koppla bättre området till Södertälje med cykel

Gator

- Komplettera Rönnvägen med åtgärder som sänker hastigheten - gestalta den, se bilden nedan till höger.
- Gestalta Turingevägen, till exempel komplettera med träd. Genom gestaltning kan hastigheten sänkas.
- Öka inte hastigheten på Turingevägen genom området
- Transporter till Coop ska ta vägen från Turingevägen och ut samma väg.

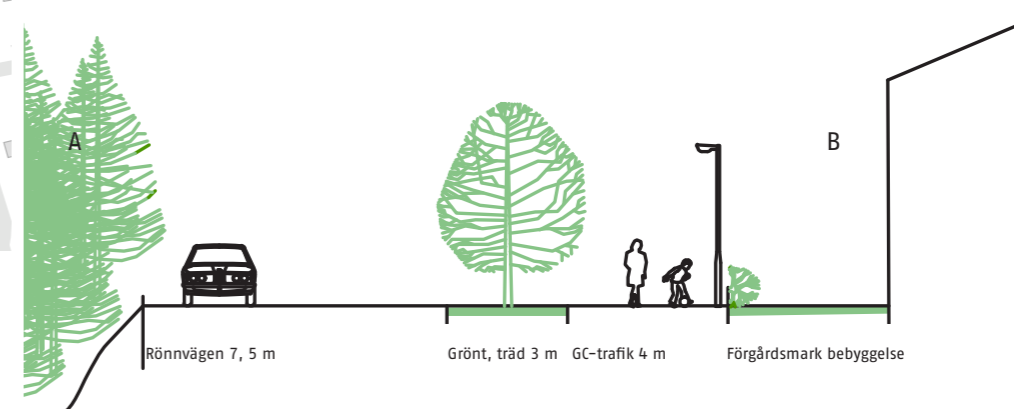
i **GESTALTA GATA GENOM ATT;**

- **Rama in** - komplettera med trottoarer och cykelvägar
- **Belysning** - lampor som bildar upplyst, tryggt rum
- **Avgränsa** förgårdsmark med häck
- **Trädplantera**, träd tar ner skala, bäddar in, bullerdämpar

Trafikstruktur

- Kopplingar inom och in ifrån och ut
- Utpekad centrum, föp

Gestaltning Rönnvägen

Rönnvägen kompletteras med en trädrad. Innanför trädraden anläggs gc-stråk och därefter kan en förgårdsmark avgränsas med häck i gräns mot ny radhusbebyggelse. Övergångsställen ordnas mot naturen.

Stadsrumsstruktur

Förtätning bör ske inom i anspråkstagen mark, P-tytor som omvandlas etc. - en effektivare markanvändning. Det bidrar till en högre densitet och också till tryggare gator

Mötesplatser

- Ett litet torg
- Utveckla Stinsträdgården för odling vid stationen
- Park med öppen dagvattenlösning centralt
- Entréplats till naturmarken
- Naturlek på norra sidan av Rönnvägen
- Ytor för odling där det passar

Stråk och gator

- Gestaltning, trädplantering

Grön- och blåstruktur

- Att naturen är nära är en kvalitet att ta tillvara - skapa en entré i naturen, information, möjlighet till enkelt ombyte, sittplatser för picknick etc.
- Naturlek
- Låt stråk inifrån området ansluta till entrén
- Främja odling på olika platser
- Försäljning av plantor eller plantbytesdagar kunde ordnas på torget
- Infarten Rönnvägen söderifrån utformas frodigt grön
- Dagvatten måste bevakas och betraktas som ett värde att utveckla
- Små fick-parker på centrala platser som idag upplevs öde
- Den parkliknande ytan söder om Turingevägen vid järnvägsspåren, ligger inom utpekat centrumområde. Här skulle det regelbundet kunna ordnas marknader för närodlade produkter eller loppisar. Någon enklare paviljong eller basar kan ge bullerskydd.

Stadsrumsstruktur

- Utveckla grönt, mötesplatser
- Hantera dagvatten
- Komplettering med träd, gestaltning
- Sörmlandsleden
- Centrum enligt föp

Genomförande

Bostäder

Tillgängliga prisvärda hyresrätter behöver byggas, dessutom en komplettering med bostadsrätter och radhus för att skapa bättre blandning i området. En blandning av upplåtelseformer även inom olika husprojekt vore positivt. Främja projekt i byggemenskap.

Parkeringsbehovet bör lösas i ett mer samlat grepp i form av till exempel gemensamhetsanläggningar för hela kvarter. Detaljplanläggning med bostäder bör göras för större områden/kvarter för att kunna hantera dessa frågor på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Verksamheter

Det vore positivt att skapa förutsättningar för ytterligare handel i området. En förtätning med bostäder bidrar till bättre kundunderlag. Den fördjupade översiktsplanen föreslår verksamheter i bottenvåningen främst längs Rönnvägen. Även längs Turingevägen centralt bör handel kunna tillkomma. Viktigt dock att ha med sig är ny handels konsekvenser för Järna centrum. Kanske är det främst sällanköpshandel eller icke-kommersiella verksamheter som är möjliga. Exempelvis verksamhet med kvarternära återvinning och återbruk i bottenvåning på bostadsbebyggelse kan ordnas.

Förskolor måste utvecklas i takt med ett ökat antal bostäder. Aktiviteter för ungdomar behövs i området. Kanske kommunala lokaler som kan samutnyttjas av olika grupper - äldre, barn och ungdomar.

Om en naturentré ordnas vid Rönnvägen skulle Sörmlandsleden kunna vara en fin målpunkt för järnabor och andra. Även vinteridrotten skulle kunna locka folk till området om det marknadsfördes. Här finns ju både ishall, skidspår och om man så vill skidbacke i nordost.

En central park och torg kunde ordnas, en given plats vore i anslutning till pendeltåg och/eller vid övergången till Järna centrum. Även en lekplats/mötesplats i kopplingen till naturmarken vore en fin kvalitet.

Investeringar

Investeringar behöver göras beträffande;

- Bullerplank längs järnvägen
 - Bekostande av gemensamma grönytor, lekplatser och torgtor.
- Drift!
- Omgestaltning av Rönnvägen för att minska hastigheterna inom området
 - Förbättrade kopplingar generellt
- Ny GC- anslutning till Norrtuna

Att tänka på;

- Samordning av parkeringslösningar för effektivare markanvändning - frimärksplanera inte!
- Fördela kostnader på exploatörer i samband med markanvisning.

Investeringar beträffande ledningar etc.

Tillräcklig plats för nya eller befintliga ledningar behöver säkerställas i tidigt skede. Ledningsrätter och och plats för underjordiska ledningar områden kan behövas.

Dricksvatten

De exploateringar som planeras innebär att kapaciteten i ledningsnätet behöver utredas. Det finns en kapacitetsbrist i vattentornet där volymen behöver utökas genom tex ombyggnation eller nytt vattentorn. Det kan också finnas behov av tryckstegringsstationer om exploatering sker på högt belägen mark.

Utredning beträffande dagvatten

Telge Nät förespråkar att en dagvattenutredning görs för att bland annat avgöra lokalisering och platsbehov för dagvattenanläggningar. Dagvattenutredningen bör översiktligt undersöka;

- möjligheterna att klara miljö kvalitetsnormer för grund- och ytvattenrecipienter,
- platsbehov för samlad dagvattenavledning och hantering,
- förutsättningar för fria ytvattenvägar vid extremregn,
- de geotekniska förutsättningarna för infiltration eller större öppna lösningar (så som dammar).

Spillvatten

Allt spillvatten leds till Pilkrog där det sedan pumpas till Himmerfjärdsverket. Diskussion om att avleda även Hölös och Mölnbos avloppsvatten till Pilkrog pågår. Kapaciteten där behöver säkerställas för att klara ett ökat flöde med eller utan Hölö/Mölnbo påkopplat.

För att minska andelen dagvatten i spillvattnet behöver ett flertal serviser kopplas om och nya dagvattenledningar läggas i gator.

Vid exploatering, ängs Rönnvägen och nedströms behöver en utredning säkerställa vilka åtgärder som krävs för att spillvattennätet ska räcka till för planerad bebyggelse. Nya bebyggelseområden ska klara dagens krav med klimatfaktor vilket kan leda till behov av magasin eller ökade dimensioner lokalt och nedströms.

Svartvatten

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen driver frågan om att kommunala fastigheter ska användas för att pröva svartvattenseparering (källsortering) inom verksamhetsområdet. Det är ålagt Telge Nät att utreda bland annat juridiska möjligheter för detta.

